

BØRNETEATER

NR. 130 • SEPTEMBER 2004

avisen

Første blandt ligemænd?

Kampen om at blive statsensemble for børneteater er i gang, men ikke alle er lige glade for projektet.

Side 2-3

Grænser for vækst

Den store festival er ved at drukne i sin egen succes, men begrænsningens ædle kunst har det svært.

Side 4-5

Sangen sælger

Mens børneteatrene slås om kunst og kunder, oplever børneoperaen succes og gode salgstal.

Side 6-7

Lige til at anmelde

En anmeldelse har fået Carte Blanchés leder til at fundere over, hvordan man oplever teater. Alligevel vover vi at bringe endnu otte stykker af slagsen

Side 8-11 + 12

DANMARK

PP

Magasinpost B

Pierre Miehé-Renard og Anja Owe i Teater Vestvoldens »Kaptajn Bimse og Goggetten« (anmeldes side 8). Foto: Brita Fogsgaard

BØRNETEATER
avisen

NR. 130 SEPTEMBER 2004

Teatercentrum i Danmark
Suomisvej 2 2. sal
1927 Frederiksberg C

02294

Kontrasternes tid

Af Carsten Jensen
Tegning:
Bob Katzenelson

Når disse linjer læses, er fristen for at søge om at blive statsensemble for børneteater udløbet – i den skræbende udgave på tre år og 18 millioner kroner frem for de stipulerede fire år og 32 millioner kroner.

Men dog stadig en gulerod, som det nok er værd at række hånden ud efter for de af landets børneteatre, der mener at kunne magte opgaven – alene eller i nye konstellationer.

Flere teatre har dog meldt fra på forhånd. For de mindste er opgaven svær at løse, andre bryder sig ikke om konceptet – og atter andre frygter, at en afgrænset periode som statsensemble kan være med til at smadre et ellers vel fungerende teater. For hvad sker der efter de tre år: Er der mulighed for at fortsætte – og politisk vilje til at finde pengene? Hvis ikke, kan man så få teatret til at fungere på »tidligere niveau« – eller risikerer man at ryge helt ud i mørket?

Statsensemblet for børneteater er en realisering af en af kulturminister Brian Mikkelsens planer for området. Det nedskrevne formål med oprettelsen af statsensemblet er at styrke og udvikle det moderne børneteater samt at skabe en større synlighed omkring børneteater.

Statsensemblet udpeges for en periode på tre år, og ud over stationære forestillinger skal ensemblet have

turnévirksomhed i Danmark samt i udlandet.

Og som det formuleres i stillingsopslaget: 'Kunstrådet ser gerne, at ikke blot eksisterende teatre melder sig blandt ansøgerne, men at der også overvejes nye samarbejdskonstellationer mellem teatre og/eller enkeltpersoner. Blandt ansøgerne udpeger Kunstrådet – efter indstilling fra Fagudvalget for Teater – statsensemblet for børneteater. Udvælgelsen sker på baggrund af kriterier om høj kunstnerisk kvalitet, et vist internationalt niveau, teatrets visioner og teatrets kunstneriske potentiale'.

Rio Rose og Betty Nansen!

Da dette nummer af Børneteateravisen havde deadline en uges tid før ansøgningsfristen 6. september, kan vi desværre ikke her offentliggøre listen over de potentielle bejlere til millioner og status, men der er ingen tvivl om, at rigtig mange teatre og teaterkonstellationer har tænkt store tanker og ladet disse udmunde i en konkret ansøgning. Desuden må det formodes, at også enkeltpersoner og »udefrakommende« gruppe-ringer vil lægge billet ind.

Nogle teatre valgte at holde kortene tæt ind til kroppen, andre var i tvivl om deres kandidatur helt frem til deadline – men det synes ganske vist, at teatre som AnemoneTeatret, Artibus, Batida, BaggårdTeatret, Møllen og Randers Egneteater er blandt ansøgerne. Også partnerskaber er med

Der er tænkt mange kreative tanker hos børneteaterfolket forud for ansøgningsfristen for statsensemblet 6. september. Det er dog paradoksalt, at dette fyrtårn skal lyse op i en tid, hvor der er risiko for, at lyset vil blive slukket for en del børneteatre

i spillet: Således har Theater La Balance allieret sig med Corona Danseteater, mens Gruppe 38 har medskrevet det lille Teater My i sin ansøgning.

Et mere utraditionelt projekt er Teater Rio Rose, der søger i samarbejde med Betty Nansen Teatret i København. Der er tale om to selvstændige ledelser, hvor Rio Rose producerer forestillinger, mens sidstnævnte bl.a. kan bidrage med stationære scener og et veludbygget pr- og salgsapparat. Med i det spil kan også ligge, at der et eller andet sted i systemet ligger øremærkede penge til københavnske teatre, der vil producere børneteaterforestillinger.

Nej fra Abildstrøm

Nogle af de større børneteatre har dog valgt at sige fra på forhånd. Det gælder fx Fair Play, Odsherred Teater og Jytte Abildstrøms Teater.

Og dansk børneteaters *grand old lady* hører absolut ikke blandt de begejst-

rede. Hverken når det gælder statsensemblet eller de konstante udmeldinger fra kulturministeren om, at der er for mange (og for små) aktører på området.

»Hvad er det de fyrtårne kan, som vi ikke kan. Skulle vi ikke hellere tale om indhold og nærhed. I sin tid dukkede alle vi nye børneteatre jo op, netop fordi fyrtårnene (Dansk Skole-scene, red.) forsvandt,« lyder det indigneret fra Jytte Abildstrøm, der frygter, at de nye tiltag er med til at skabe A- og B-hold.

»De skulle selv udvælge i stedet for at sætte os op mod hinanden,« siger Jytte Abildstrøm, der regner med, at hendes børneteater kan fortsætte under den RBOT-ordning, der ifølge planerne overgår fra at være et amtsligt-statsligt joint venture-projekt til en ren statslig ordning, når strukturreformen er gennemført.

Og så vil hendes stationære teater, Riddersalen, givetvis fortsat være lille storbyteater i Frederiksberg Kommune.

Reform-spøgelset

Men strukturreformen er en farlig udfordrer til bevarelsen af de små, decentrale teatre, desuagtet staten vil erstatte sin aktive rolle som medsponsor med bloktilskud til kommunerne. For egnsteatre med hel eller delvis amtslig støtte kender endnu ikke deres fremtid: Kan og vil den nye og måske større hjemkommune løfte opgaven, og vil staten sørge for, at de rent

BØRNETEATER

ISSN: 0900-0291

UDGIVER:

Teatercentrum i Danmark
Suomisvej 2,2
1927 Frederiksberg C
Tlf. 35 30 44 00
Fax: 35 30 44 01
e-mail: info@teatercentrum.dk
www.teatercentrum.dk

• REDAKTION:

Carsten Jensen (ansvarshavende)
e-mail: bta@teatercentrum.dk

• LAYOUT:

Ulf Skov

• TRYK:

Elbo Avistryk A/S

• DISTRIBUTION:

Børneteateravisen (4 numre årligt) samt Den Røde Brochure (udkommer i april) sendes gratis til alle institutioner, skoler og andre potentielle aftagere af børneteater. Private abonnenter betaler 125 kroner årligt, inkl. moms Bestilling og afbestilling foretages skriftligt til Teatercentrum. Meddelelse om adresseændring og udeblevne numre rettes i første omgang til det lokale postkontor.

BTA 131: Næste nummer udkommer i november 2004
DEADLINE: 10. november 2004

ANNONCER: Aftales senest en uge før deadline

Redaktionen af dette nummer er afsluttet 1. september 2004

Nekrolog

Erik Hovby Jørgensen er død

Midt i sommerferien modtog vi den tragiske meddelelse, at vores gode ven og kollega, skuespilleren Erik Hovby Jørgensen, var død af en pludselig hjerneblødning, kun 50 år gammel.

Eriks død er et stort tab for dansk børneteater, og vi er mange, der vil savne ham både på scenen og ved hyggeligt kollegialt samvær. ***

Erik startede sin karriere som selvlært skuespiller i BaggårdTeatret tilbage i midten af 70'erne, og han var i mange år frem en fast og uvurderlig del af dette teater og dets mange bemærkelsesværdige fore-

stillinger gennem årene.

Særligt tydeligt står Eriks præstationer i forestillinger som »Skal vi komme sammen?« fra 1978/79 – en forestilling, der opnåede at »dele nationen« med sin humorfyldte og direkte tilgang til ungdommens evige problemer med at få hold på seksualitetens veje og vilde veje. Reaktionen spændte lige fra vild begejstring til direkte spilleforbud i nogle kommuner.

Også det fine sammenspil mellem Erik og hans mangeårige partner og ven Bo Stendell Larsen i foboldforestillingen »Danish Dynamite« presser sig på ligesom »Amerikanervillaen«.

Erik var en skuespiller, der på scenen og i sit arbejde på smukkeste vis kombinerede sin store ydmyghed overfor materiale og medspillere med den naturlige sceniske og menneskelige autoritet, som kommer af viden, ægte interesse og talent.

Hans talent for at synge blev bl.a. udfoldet i minioperaen »Ved siden af« fra 1993, hvor han sammen med Lene Vestergård og instruktør Hanne Felding skabte en forestilling, som en berlinsk teateranmelder ved gæstespillet i 1995 kaldte »rent ud virtuøs« – og senest i år på Svalegangen i den meget

Erik Hovby Jørgensen (tv) i samspil med venen og kollegaen Bo Stendell Larsen i »Danish Dynamite«

hans fornemme spil som ung på flugt fra krigen i »den jord du gik på« fra 1994. ***

Også på Odense teater skabte Erik gennem de seneste ti år bemærkelsesværdige og fine præstationer, og da BaggårdTeatret i 1996 startede samarbejdet med Odense Teater og skuespillerskolen om større

smukke »Tribunehelte«.

Dybde og ærlighed i spillet er ord, som bedst karakteriserer Eriks arbejde som skuespiller. Mange husker

Under Langsted's Lup

Af Jørn Langsted

»amtslige« egnsteatre overlever. Vil alle de små storbyteatre overleve? Eller vil kulturministerens kongstanke om færre, men større børneteatre blive en del af fremtiden?

I forvejen melder de turnerende børneteatre om problemer i afsætningsledet, bl.a. fordi kommunerne er trængt af skattestop og nervøsitet ved den kommende reform. Mange børneteatre fortæller om ringe eller trægt salg, og tilbagemeldinger fra aftagerledet på skoler og i institutionerne er, at der altså ikke er så mange penge at gøre godt med til teaterkunst.

Og dertil kommer de endnu uafklarede »indhug« i børneteatrene salgstal, når de store teatre – herunder Det Kgl. Teater og landsdels-scenerne – for alvor tager den af kulturministeren udpegede børneteater-»forpligtelse« til sig.

Teatre siger farvel

Dermed kan ideen med statsensemblet let komme

til at ligne Kejsersens Nye Klæder for det moderne danske børneteater. Det bliver spændende at se udviklingen for det nuværende antal professionelle, refusionsberettigede børneteatre (omkring 120 er at finde i teaterkataloget Den Røde Brochure).

Det kan i hvert fald konstateres, at der allerede nu er et par stykker færre:

Således har Teatret Mister Jones netop meddelt, at man efter over ti års virke som understøttet teater – i øvrigt med rigtigt gode salgstal – har mistet gejsten og fra 1. maj 2005 indstiller aktiviteterne.

»Mister Jones har ikke midler (eller har fået midler) til at producere nye forestillinger, derfor har vi valgt at se skriften på væggen i tide. Vi håber at de danske børn også i fremtiden må få et rigt varieret udbud af kvalitetsteater«, lyder teatrets afskedssalut.

Og i juni meddelte også Teatret Dos Mil lakonisk på sin hjemmeside, at teateraktiviteterne er ophørt.

Det stopper næppe her.

Statsensemblet for børneteater

Tidsplan:

- 6. september 2004: Ansøgningsfrist
- ultimo november 2004: Teaterfagudvalget afgiver indstilling til Kunstrådet
- primo december 2004: Kunstrådet træffer afgørelse
- primo januar 2005: Statsensemblet begynder sit virke
- primo juli 2005: Statsensemblet begynder sine forestillingsaktiviteter med sæsonstart 2005-2006
- primo 2007: Evaluering af ordningen
- ultimo 2008: Statsensemblets periode udløber

forestillinger for børn og unge, blev han et naturligt samlingspunkt og samtalepartner for de unge skuespillere – gode råd, gode anekdoter, anerkendelse. Han elskede at arbejde sammen med de unge elever.

Selv i et af det moderne børneteaters 'hadestykker', »Nøddebo Præstegård« på Odense Teater, fik han skabt en troværdig, elskelig og ærlig pastor Blicher.

Eriks sidste rolle på BaggårdTeatret i det store egnsspil »Lys over Svendborg« blev en veritabel glansrolle for ham – som byens skytsengel Sct. Nicolaus.

Han var stolt og glad over at spille i og om sin elskede by – og så på havnen. At Erik var svendborgenser

, var ingen i tvivl om – det var almindeligt kendt, at han nærmest blev en smule svimmel og utilpas, så snart han kom uden for bygrænsen.

Eriks evne til at skabe en god stemning på et spillerhold, hans ærlighed i spillet og i livet, hans ægte interesse og engagement i teatret og i mennesker – alt det, som dette dejlige menneske var – vil blive dybt savnet af kolleger, publikum og hele børneteaterområdet.

Men midt i savnet og sorgen vil vi glæde os over, at vi har haft det privilegium at kende ham og at han vil le dele så stor en del af sit liv med os.

Michael Ramløse
– formand for BTS

Hvor kommer fornyelsen fra i dansk teater? Hvor dukker kvaliteten op? Det ville være ganske dejligt, hvis man kunne svare præcist og utvetydigt på disse spørgsmål. Desværre kan man ikke det. Kunne man det, ville såvel Kulturministeriets som Kunstrådets Teaterudvalgs arbejde blive meget enkelt, hvis det vel at mærke var fornyelse og kvalitet, man ville styrke, hvad man for ministeriets og ministerens vedkommende da nok kan være i tvivl om.

Teater er jo en forbasket kompliceret kunstart. Flere (undertiden rigtig mange) mennesker skal arbejde sammen om et fælles kunstnerisk udtryk. Der er alle muligheder for, at noget går skævt i den arbejdsproces, der fører frem mod teaterforestillingen. Det er et under, hver gang det lykkes, at nå frem til en scenisk helhed, der vil et publikum noget, og som giver en oplevelse, der engagerer sanser, følelser og intellekt og ikke glider i glemmebogen på vejen hjem fra teatret. Hvor det lykkes, er dér, hvor en kunstnerisk vision formår at engagere og opsuge alle de individuelle viljer og lyster og give dem en fælles retning. Det er dér, hvor der arbejdes uden dårlige kompromisser af hensynstagen til dit eller dat, og hvor derfor udtryksviljen og skaberkraften ukompromitteret når frem til mødet med et publikum.

Teater skabes ikke ud i den blå luft. Det er nødvendigt med en eller anden form for organisation eller institution for at få teater til at ske. Det paradoksale er så bare, at de nødvendige organisatoriske rammer kan komme til at hæmme eller blokere for den kunstneriske udtryksvilje. Bureaukrati af beslutningstagere, fastlagte og stramme produktionsgange (en standardprøvetid er på seks eller otte uger, uanset hvad!), hensyntagen til repertoireforpligtelsernes krav om alsidighed, overenskomsters stivhed: Alt sammen er det noget, der kan blokere for og beskadige det kunstneriske arbejde på teatret. Og det her er ikke en plædering for anarkiets indførelse i teaterproduktionen, ligesom det ikke er et argument for at afskaffe overenskomster. Det er en simpel konstatering af, at det er dér, hvor viljen og engagementet mest uhindret kan trænge igennem til publikum, at der er størst chance for at finde såvel kvalitet som fornyelse.

Selvom det måske kan lyde som en tilbagevendende tilpositioner fra 1970'erne, så er de institutioner, hvor der er størst chance for kunst, dem, der

er mindst institutionaliserede. Det er dem, hvor beslutningsveje er enkle og ukomplicerede. Det er altså de små institutioner eller projektorganiseringerne, hvor der ligger kunstneriske viljer og evner bag arbejdet, og hvor

de gennemstrømmer det hele som et pulserende liv. Man kan formulere en tese: Jo større institution på teaterområdet, jo større er chancen for samlebåndproduktion, herunder at en væsentlig del af arbejdet består i »oversættelsesarbejde«, altså fordanskning af det internationale standardrepertoire. Teatrene bliver til teaterfabrikker, hvor en stor del af produktionen foregår på licens. Hermed er ikke nødvendigvis sagt noget nedvurderende. Det er forsøgt at karakterisere produktionsformen, som selvfølgelig også har psykologiske og sociale konsekvenser for de ansatte og for deres muligheder for at samarbejde.

Ingen med det mindste kendskab til tingene kan bortdiskutere, at et af de væsentligste steder for fornyelse og kvalitet i dansk teater gennem en længere årrække har været børneteatrene. Her har der været mulighed for at skabe teater uden ødelæggende kompromisser, her har det kunstneriske kunnet gennemstrømme hele den lille institution, her har mødet med publikum været erfaret i institutionens kerne, ikke formidlet, men oplevet. Her har man kunnet arbejde organisk med at lade det ene skridt føre konsekvent til det næste, at lade de kunstneriske erfaringer spille en rolle.

Når nu børneteater fanger beslutningstagernes – herunder kulturministerens – opmærksomhed, så er det karakteristisk, at det sker med en sær distraktion i forhold til det eksisterende børneteater. Dets erfaringer sættes i parentes eller hældes på historiens losseplads. Man lader simpelthen, som om det ikke eksisterer. Børneteater bliver nu i stedet noget, som de store institutioner, teaterfabrikkerne for produktion af international mainstream, skal til at excellere i.

Det stilles der krav om, politiske krav. En børneteaterinteresserets reaktion på disse krav kan være én af to: Enten siger man, at det da er glimrende, at de store fabrikker for teaterproduktion også skal bruge nogen af deres ressourcer på børneteater, hvis bare de gør det godt. Eller også siger man, at det her er en tilbagebombning af børneteateret til 1950'erne, rendyrket reaktion, hvor det handler om at få det inddæmmede og gjort til en dannelsesanstalt og et rekrutteringssted for voksenteatret. Ingen ved deres fulde fem kan tro på, at de erfaringer, som er gjort i det decentrale børneteater, vil blive overført eller vil kunne overføres til fabrikernes store scener. Hvem af dansk teaters voksenteaterchefer ville turde sats på en Suzanne Osten og give sådan en frie hænder i en lang årrække til et udviklings- og dynamiseringsarbejde? Sådan som det er foregået på Stockholms stadsteater.

Hvorfor var der i øvrigt ingen af fabrikscheferne, der sagde nej tak til det statslige ønske om fabriksarbejde for børn. Det ville have været klædeligt, hvis nogen (f.eks. Michael Christiansen) havde sagt nej tak til børneteater: »Det er der andre, der er meget bedre til end vi. Brug pengene på dem i stedet. Og lad os koncentrere os om vores kerneproduktion: fabriks- og repræsentationsteater samt afpuddning af klassikerarven for voksne«.

Der er stadig modsætninger i dansk teater, og disse modsætninger bliver trukket op af den nuværende regerings politik. Ressourcerne er vanvittigt skævt fordelt og bliver endnu skævere fordelt lige om lidt, når f.eks. Det Kgl. Teater får ekstra 100 millioner kroner om året i driftsstøtte fra staten og 40 millioner kroner fra Københavns Kommune. Og teaterfabrikkerne begynder nu at (skulle) sætte sig på det, der har været et særkende for de mindre teatre, f.eks. børneteateret. Hastværksproduktionen vil sejre over det kunstnerisk seriøse arbejde. Det her har selvfølgelig ikke noget at gøre med, at de ansatte på teaterfabrikkerne skulle være specielt dumme, kyniske eller talentløse. Langtfra. Det er et forsøg på at karakterisere, hvad strukturer og institutioner betyder for menneskers handlemuligheder, og hvad politikken er på vej til at omdanne dansk teater til: Centralisme og storkøb.

Og hvad med fornyelsen? Hvor blev kvaliteten af?

Størrelsen betyder skam noget

Som arrangør af verdens største børneteaterfestival, udgiver af landets eneste tidsskrift om børneteater og et katalog med over 120 børneteaters repertoire samt rådgiver over for ministerium, kommuner m.m. er UBOT en vigtig medspiller på børneteaterområdet. Men festivalen er blevet for stor, og UBOT's status og fremtid er usikker.

Af Carsten Jensen

Den store festival i Silkeborg i april 2004 med 104 teatre, 157 forskellige forestillinger og 585 opførelser var en kulturel og planlægningsmæssig succes, men det kniber med at finde byer, der er store nok til at rumme arrangementet og sikre et tilstrækkeligt publikumstal til de mange gratis oplevelser.

Med Kulturministeriets klare udmelding om, at alle refusionsgodkendte teatre principielt skal kunne deltage for at den statslige refusion på arrangementet kan opretholdes, kan arrangørernes administrative bestræbelser på at reducere festivalens størrelse minde lidt om en kniv med et stort skæfte og et ganske lille knivsblad – værktøjets reelle effekt er ikke stor.

I Silkeborg forsøgte Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater (UBOT) og dets sekretariat, Teatercentrum, sig med en model, der udelukkede forestillinger, som tidligere havde deltaget på festivaler, hvis teatret i øvrigt havde tilmeldt mere end to forestillinger. Det betød dog kun en snes færre opførelser – og derfor har festivalen stadig forstoppelse.

Til den kommende festival i Ringsted i april 2005 forsøger UBOT/TC sig så med en model, der hedder: Teatrene må komme med alle deres nye forestillinger plus maksimalt en forestilling, der tidligere har været på festival.

Målt med Silkeborg-alen ville det have betydet 22 færre forestillinger – eller 44 færre opførelser i den afsluttende weekend-del.

Men der er næppe tvivl om, at der skal ske yderligere begrænsende foranstaltninger forud for festivalen i Nykøbing Falster i 2006 – hvor hverken de fysiske rammer eller publikumsgrundlaget er tilstrækkeligt stort til en festival af nuværende omfang.

Allerede nu kan man dog forudse ballade omkring det nye regelsæt, for det blev skudt i sænk ved BørneteaterSammenslutningens (BTS) generalforsamling. Man erkender begrænsningsproblematikken, men mener at reglen rammer de store teatre med mange »gamle«, men gode forestillinger – som langt fra er spillet ud – for i stedet af favorisere alt, hvad der er nyt, men ikke nødvendigvis godt. Om BTS får

”

Den optimale festival består af 50 teatre og 100 forestillinger

held til at påvirke UBOT's beslutning, vides ikke i skrivende stund.

Nej til smagsdommeri

Det kan forekomme paradoksalt for en arrangør at skulle begrænse en succesrig kulturel manifestation, men det er altså en vigtig opgave for de tre medlemmer af UBOT, Ulla Bordal (UB), Henrik Steen Larsen (HSL) og Michael Mansdotter (MM), som Børneteateravisen satte i stævne på Suomisvej på Frederiksberg, hvor UBOT's sekretariat, Teatercentrum, holder til.

»Vores ærinde er jo primært at lave en festival til glæde og gavn for lokalområdet – en kulturel manifestation. Vi må så forholde os til de aktuelle festivalbyer, når det handler om at begrænse festivalens størrelse. I Nykøbing 2006 VIL der bare ikke være hverken faciliteter eller publikum til en festival ala Silkeborg, og så må vi hive i de håndtag, vi har til rådighed,« lyder det fra Michael Mansdotter, der selvfølgelig sammen med sine to udvalgskolleger har diskuteret problematikken med Kulturministeriet for eventuelt at få lov til at overskride det regelbundne refusionskriteriet.

Men i Kulturministeriet er den lakoniske melding ikke overraskende, at tiden ikke er til smagsdommeri – og derfor heller ikke til censurerede teaterfestivaler.

»Vi vil bare gerne skabe optimale rammer for, at børneteatrene kan vise deres kunst frem,« siger Ulla Bordal om de nye adgangskriterier op til Festival 2005 i Ringsted, der primært rammer teatre med ældre forestillinger – men dog ikke er så rabiater som et andet muligt kriterium, nemlig at kun nye forestillinger, der aldrig har været på festival før, skulle have adgang.

HSL: »Det er vigtigt at præsentere det nye frem for det gamle, men vi har ikke

noget udtalt behov for at være dommere over udstøttede teatre, der som følge af deres dårlige økonomi ikke har råd til nyopsætninger hvert år og følgelig er overrepræsenteret med gamle forestillinger ved festivalerne.«

50 kunne gøre det...

Trods et velbesøgt festival-fremtidsseminar i UBOT-regi i efteråret 2003 – et nyt afvikles dette efterår – og et arrangement over samme tema under dette års festival i Silkeborg, så savner UBOT nye og vilde ideer fra teatrene selv. Men de fleste teatre synes tilfreds med den nuværende overbudsmode: Man vil gerne have det hele med – og hvis der skal skæres i antal af teatre og forestillinger, så er det jo i hvert fald ikke en selv, det må gå ud over...

Censur-ideen er kort sagt ikke populær ret mange steder. Mange frygter også, at det ville gå ud over vækstlaget, og at UBOT ville påtage sig en uheldig kontrolrolle. Enkelte tror til gengæld på, at en censureret festival hurtigt ville generere en off-festival for de »afviste« teatre i forlængelse af eller måske endog konkurrent til den bestående april-festival.

UBOT selv har dog også planer om en ekstra festival. Ikke for at dele den nu-

værende op – hvilket kunne have været en udvej – men for at få lov til at præsentere det ypperste ved tematiske festivaler.

Så udvalget HAR altså øje for kvalitetsforskellene blandt de over 120 børneteatre, der byder sig til i Den Røde Brochure og som

”
Teatrene bør betale for at deltage i festivalen

potentielle festivalteatre.

Men det er af forståelige grunde ikke til at drive de tre UBOT-medlemmer til at sætte navne – offentligt i hvert fald! – på de teatre/forestillinger, som de rent faktisk mener med fordel kunne fravælges til den store festival. Men: Hvis nu de skulle give et bud på, hvad den optimalt bedste festival ville rumme af teatre og forestillinger – hvor de personligt kunne stå inde for alle forestillinger, hvad så:

»Det ville nok blive omkring 50 teatre og max. 100 forestillinger,« siger Henrik Steen Larsen, og det erklærer Ulla Bordal sig enig i.

Men ikke Michael Mansdotter:

»Jeg vil slet ikke lave en censureret festival. Jeg tror til gengæld på, at kun de stærkeste og bedste teatre ville overleve på sigt, hvis man kombinerede købernes evne til at udvælge det bedste med nye regler om, at teatrene skulle betale for at deltage i festivalen, hvor de jo nu alle får diæter og ophold. Jeg synes faktisk, at det er urimeligt, at teatrene

får penge for at deltage i et salgsmæssigt for egne produktioner. Og så kunne vi i stedet bruge de penge til at reklamere bedre for festivalen og optimere rammerne for den. Eller for den sags skyld give et tilskud til opkøbernes deltagelse på festivalerne...«

Michael Mansdotters kætterske ideer om de frie markeds kræfters spil vil næppe vinde genklang hos alle teatrene, men heller ikke hans UBOT-kolleger er lydhøre:

HSL: »Jeg køber ikke den med det selektive element, hvor de bedste bliver tilbage. Erfaringen viser jo, at der stadig sælges rigtig meget dårligt teater – og at noget af det til stadighed vises på festivalerne.«

UB: »Selvom jeg som udpeget af teaterforeningerne repræsenterer køberne, så tror jeg heller ikke på den. Så vil teatre som (biiib – der kom hun til at nævne et ved navn, red.), dominere i teaterforeningerne, og det synes jeg ikke om...«

Udvalget er for flinke

Men hvis man ikke har den fulde tiltro til arrangørernes/købernes evne til at fravælge det uantagelige, så må UBOT jo glæde sig over, at Refusionsudvalget gør en del af det hårde arbejde på vegne af såvel aftagerleddet som festivalarrangørerne?

UBOT (unison): »Refusionsudvalget er alt, alt for flinke og udsteder for mange refusionsgodkendelser.«

Dermed synger de tre med i koret, der også har mange stemmer i BørneteaterSammenslutningens bestyrelse og hos medlems-

RUNDT OM EN FESTIVAL

Det, der i mange år har været verdens største børneteaterfestival, startede i det små i Herning i 1971 med 15 teatre og 32 opførelser. Året efter rykkede festivalen til Nykøbing Falster (19 teatre og 70 opførelser), hvor man fik hele 12.000 kroner som tilskud til hallejen.

Målet var fra starten at lave kulturelt fremstød i

»teaterfattige områder«, men ønsket om at nå geografisk vidt omkring er efterhånden afløst af »det muliges kunst«, dvs. egne værtsbyer.

Gennem alle årene er festivalen blevet organiseret af Teatercentrum, der er sekretariat for Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater. Festivalkommunerne og evt. deres amt giver

p.t. omkring 2,8 millioner kroner for en festival. Heraf kommer halvdelen dog retur fra staten via den såkaldte refusionsordning.

At det kan lade sig gøre at få så meget teater for så relativt få penge, hænger sammen med, at alle deltagende teatre spiller gratis – frasat transporttilskud og diæter – og i øvrigt lægger et stort ekstraarbejde som

medhjælp til mørklægning af spillelokaler, skiltning på festivalstederne, billetudlevering og de tusindvis af andre opgaver og udfordringer, der skal løses.

Festivalen fylder godt op, når de mange teaterbiler og deres indhold indtager byen, og det er tillige økonomisk set en god forretning for festivalområdet, når 500 teaterfolk og mange

tusinde festivalgæster skal indkvarteres og bispises.

For de lokale børn og deres voksne er festivalen et overflødhedshorn, for de tilrejsende teaterarrangører fra skoler, biblioteker, institutioner, teaterforeninger er det en enestående mulighed for at orientere sig i det store udbud – og for børneteatrene selv er det et livsvigtigt udstillings-

UBOT med de tre hovedsøjler i udvalgets arbejde: Den Røde Brochure, Børneteateravisen og festivalen.

Fra venstre: Michael Mansdotter (leder af Jomfru Ane Teatret), Ulla Bordal (vin-importør og medlem af Danmarks Teaterforeningens bestyrelse) og Henrik Steen Larsen (skuespiller i Fair Play). Foto: Anne Bordum

teatrene. Og så kunne det jo være interessant at høre, om UBOT – der jo skal bruge Refusionsudvalgets afgørelser i forhold til optagelse i Den Røde Brochure og deltagelse i festivalen – i virkeligheden hellere vil overtage Refusionsudvalgets arbejde?

HSL: »Det går jo ikke i forhold til vores status som et uafhængigt rådgivende organ.«

UB: »Men et tættere samarbejde ville være ok. Som det er nu, deltager medlemmer af UBOT af og til på showcases – efter at have spurgt pænt om lov hos de deltagende teatre – men nogen erfaringsudveksling foregår der ikke.«

Og så er vi i virkeligheden tilbage ved den kvalitetsdiskussion, der altid har fyldt meget i børneteaternes bevidsthed, men ifølge UBOT-medlemmerne ikke længere gør det.

Mens Ulla Bordal stadig kan glæde sig over idealismen hos teatrene – arbejdsforhold og økonomi taget i betragtning – føler Michael Mansdotter, at teatrene er

for lidt udfarende og generelt mangler dynamik.

Og heri er Henrik Steen Larsen enig:

»Vi mangler kvalitetsdiskussionerne. Det er ikke gjort med at læne sig tilbage og fremture, at Danmark har verdens bedste børneteater og verdens største børneteaterfestival. Der mangler ambitioner til at komme videre,« siger han.

»Hjælp« forude

De tre kan dog også godt blive enige om, at den manglede dynamik også skyldes de nye strukturer i børneteatrene. De faste, entusiastiske og idealistiske ensembler er blevet aføst af leder-teatre, hvor spillere og instruktører m.fl. ansættes til de enkelte produktioner og følgelig ikke får den tætte tilknytning til teatret eller området som sådan.

Eller for den sags skyld den store festival i april. For teatre, der før i tiden sendte alle mand af huse uden ekstraudgifter af betydning, betyder en uges festival på fuld løn og diæter m.m. til

de kontraktansatte en betragtelig udskrivning. Og der har da også været røster fremme om at »forkorte« festivalen med nogle dage – eventuelt nøjes med den vigtige weekenddel, hvor de fleste opkøbere møder frem.

Men her melder UBOT

hus forbi: Trods festivalens mere eller mindre skjulte salgsmesse-karakter er det for UBOT og for de betalende festivalværtskommuner først og fremmest en kulturel manifestation og en størstilet præsentation af et unikt børnekulturelt område.

UBOT

Udvalget for Børneteater og Opsøgende Teater (UBOT) er et tre personers udvalg, nedsat af kulturministeren i henhold til Teaterlovens § 26. Teatercentrum (TC) er UBOT's sekretariat. UBOT's og TC's overordnede opgave er at udbrede kendskabet til børneteater og opsøgende teater. Det sker bl.a. ved at arrangere den store festival i april, udgive Den Røde Brochure (teatersæsonkatalog over børneteaternes repertoire) og Børneteateravisen – samt generel rådgivning.

Tilskuddet fra Kulturministeriet er p.t. 1,7 millioner kroner årligt. De nuværende medlemmer af UBOT er beskikket frem til 31.12.2005:

- Ulla Bordal (udpeget af Danmarks Teaterforening, DT)
- Henrik Steen Larsen (udpeget af Børneteater-Sammenslutningen, BTS)
- Michael Mansdotter (udpeget af Foreningen Af Små Teatre, FAST)

Læs mere på www.teatercentrum.dk

vindue med henblik på det efterfølgende salg af turneforestillinger.

De sidste ti års festivaler:

1995: 23.-30. april. Nørre Djurs, Midtdjurs, Ebeltoft og Grenaa kommuner. Tilskud: 1.500.000 kr. 68 teatre, 98 forestillinger, 400 opførelser, ca. 400 teaterfolk.

1996: 14.-21. april. Hvidovre.

Tilskud: 1.800.000 kr. 70 teatre, 98 forestillinger, 520 opførelser, ca. 410 teaterfolk.

1997: 13.-20. april. Svendborg. Tilskud: 1.900.000 kr. 68 teatre, 96 forestillinger, 486 opførelser, ca. 400 teaterfolk.

1998: 19.-26. april. Roskilde. Tilskud: 2.200.000 kr. 66 teatre, 96 forestillinger, 451 opførelser, ca. 385 teaterfolk.

1999: 22.-25. april. Odsherred * Tilskud: 1.000.000 kr. 76

teatre, 106 forestillinger, 274 opførelser, ca. 410 teaterfolk.

2000: 10.-16. april. Ringsted og Haslev kommuner. Tilskud: 2.200.000 kr. 76 teatre, 113 forestillinger, 472 opførelser, ca. 370 teaterfolk.

2001: 30. april-6. maj. Herning, Holstebro, Struer og Ikast kommuner. Tilskud: 2.530.000 kr. 95 teatre, 134 forestillinger, 459 opførelser, ca. 390 teaterfolk.

2002: 14.-21. april. Lyngby. Tilskud: 2.500.000 kr. 89 teatre, 142 forestillinger, 421 opførelser, ca. 470 teaterfolk.

2003: 30. marts-6. april. Kolding. Tilskud: 2.600.000 kr. 99 teatre, 146 forestillinger, 511 opførelser, ca. 500 teaterfolk.

2004: 18.-25. april. Silkeborg Gjern, Hammel, Ry og Them kommuner. Tilskud: 2.800.000 kr. 104 teatre, 157 forestillinger, 585 opførelser, ca. 430 tea-

terfolk.

* Forkortet festival (tors-søn) pga. den planlagte festivalkommunes frafald.

De anførte tilskud er fra kommune og amt – hvor staten altså refunderer halvdelen af beløbet.

Der kommer flere af festivalerne ekstraordinære tilskud til internationale gæstespil, rejsetilskud til udenlandske gæster m.m.

Tilbage er så, at strukturreform og skattestop m.m. kan »hjælpe« UBOT ganske godt på vej, hvad angår færre potentielle teatre på festivalen. Mange børneteatre melder om dårlige til katastrofale salgstal, der bliver fulgt til dørs af skolers og kommuners beklagende skuldertræk over manglende ressourcer. Og med kulturminister Brian Mikkelssens udmeldinger om færre og større teatre (hvilket ikke nødvendigvis betyder bedre), strukturreformens sandsynlige indhug i egne teatre og små storbyteatre – og en mulig genoplivning af henslumrede teaterplaners bud på afskaffelse af refusionsordningen for køb af forestillinger, kan det danske børneteaterlandskab ændre drastisk karakter i løbet af ganske få år.

Uvis fremtid

Hvor UBOT og Teatercentrum i øvrigt står i alt dette, er ganske svært at spå om. De seneste teaterlovsforslag har opereret med en nedlæggelse af UBOT og lukning af Teatercentrum og overførelse af dele af opgaverne til Kunststyrelsen. Andre planer har sigtet på at slå Odsherred Teatercenter og Teatercentrum sammen til en slags *Børneteaternes Informations Center*.

Hvad sidstnævnte angår, har UBOT – til trods for to af medlemmernes nære tilknytning til Odsherred i henholdsvis Fair Play og Odsherreds Teater- og Musikforening – nogenlunde fodslaw: Man vil meget gerne samarbejde med Odsherred Teatercenter, men mener at UBOT/Teatercentrum bør fortsætte

som en selvstændig enhed – ikke mindst for på den måde at fastholde statens engagement på børneteaterområdet.

MM: »Og så forsøger vi at finde nye alliancepartnere og udbygge vort netværk – ikke mindst gennem Fagligt Forum – for at opnå en generel større gennemslagskraft for professionel børnekultur.«

HSL: »Vore egne ambitioner er, at Kulturministeriet opgraderer UBOT/TC økonomisk og personalemæssigt, så vi kan sætte mere ind på den rådgivende virksomhed. Herunder både over for producenter og aftagere og de nye storkommuner, så de ikke glemmer børneteaternes velsignelser og muligheder.«

Også dokumentationsvirksomhed og større synliggørelse af området hører til fremtidsvisionerne, men her og nu slås UBOT altså

”

Refusionsudvalget er alt for flinke

Det syngende børneteater

Dansk børneopera er noget af en succeshistorie trods alle myter og fordomme. Forestillingerne er populære, og de få børneopera-kompagnier sælger godt

Af Randi K. Pedersen

Nogle måbede og endnu flere rynkede på næsen, så dagens lys. For da de første operaforestillinger, skabt til børn, så dagens lys. For ku' man det, og skulle man belemre sagesløse små tilskuere med noget så verdensfjernt og fiseornemt som opera. Lidt sarte og skabagtige var de vel også, sangerne, og slet ikke gearede til nærkontakten med et publikum, der ikke klappede efter arierne. Det kunne til nød gå an med den klassiske musik, men handlingen! Umulig at hitte rede i og i hvert fald ikke noget, som moderne børn kunne identificere sig med.

Det var dengang. I dag har børneoperaens pionerer, Musikteatret Undergrunden, holdt 25 års jubilæum og har fået følgeskab af andre, der – i lighed med dans – betragter opera som en selvfølgelig del af børneteateret. Fordomme og myter hos købere og kolleger er i årenes løb om ikke forsvundet, så dog formindsket. Måske i erkendelse af det faktum, at operaforestillinger for børn er utroligt populære.

Børneoperaens udøvere har ikke skråsikre svar på, hvad der betinger succes. Det ligger dog lige for at antage, at det, der gør operaen som kunstart til noget særligt for voksne, i endnu højere grad gælder for børn. Musikken – og ikke mindst sangen – rammer sanserne og følelserne direkte uden at kræve nærmere forklaring.

Store forskelle

Alligevel, musikkomponeret til lejligheden er der jo så mange børneteaterforestillinger, hvis udgangspunkt er skuespillet? Sandt nok. Den afgørende forskel ligger i det musikalske udtryk, i timing og detaljerigdom som forudsætning for den enestående oplevelse, det kan være for børn at høre en dygtig sanger.

Det fordrer til gengæld,

at iscenesættere og medvirkende er meget bevidste i deres valg af virkemidler. Moderne børn er vant til musik med alt for mange decibel, men volumet i en velskole operastemme for fuld skrue er ikke for småbørn. Der skal tit justeres, for at det hele ikke bliver for overvældende. Det er ikke overvejelser, der har præget Det Kongelige Teaters forsøg med børneopera, der nu heldigvis ligger nogle år tilbage. Hvorimod Den Fynske Opera og Den Anden Opera og Rialto Teatret i København på det seneste har vist nye, gode bud på børneoperaområdet.

Behovet for flere børneoperaer er der. Det blev bekræftet, da Børneteateravisen besluttede at gøre status over en af tidens markante, børnekulturelle succes historier og give ordet til de tre teatre herhjemme, der kontinuerligt producerer børneopera. Vilkaerne og koncepterne er vidt forskellige. Ligesom der er store indbyrdes forskelle på erfaringerne som producenter af opera for børn. En ting er dog fælles, de spiller alle både børne- og voksenopera. På det punkt adskiller operaområdet sig klart fra skuespilteatret for børn.

Ingen bevågenhed

Musikteatret Undergrunden, som er skabt af opera-sangerne Niels og Kaja Pihl, har igennem 25 stået for langt de fleste børneoperaforestillinger i Danmark.

»Ordet 'opera' har en lidt magisk klang. Og de voksne købere føler sikkert også, at de gør en god pædagogisk gerning ved at vise børnene opera. Hvad vores forestillinger angår, tror jeg det har været vigtigt, at vi har betonet det teatermæssige, det forståelige og det pædagogiske,« siger Niels Pihl.

»Med hensyn til bevågenhed, så er vores salg ikke gået ned, selvom der er kommet mange andre tilbud på markedet. Vi har ikke nogen tal på det og heller på, om eventuelt nye købere er nogen, som taleteatret har mistet. Vores teater har heller ikke oplevet ændringer med hensyn til støtte. Der snakkes jo altid om at give penge til børneteaterområdet. Men det har også altid været et problem, at der egentlig ikke er nogen særlig fag-

kundskab i uddelingen af opera-støtte – i modsætning til taleteater og dans. Så vi er egentlig ikke sikre på, om der er nogen bevågenhed, der kan øges!«

Muligheden for at udvikle børneoperaen med ny-skrevne værker anser Niels Pihl for meget vanskelig for Undergrundens vedkommende. Det er ikke tilskuddene som sådan, men de korte bevillingsfrister, der gør det svært for de små teatre og også for voksenopera. Man kan simpelthen ikke nå at planlægge, skrive og producere forestillingerne inden for den frist, bevillingerne sætter, med mindre man målretter det meget stramt og dermed begrænser mulighederne for at eksperimentere.

»For os betyder det også meget, at vi er afhængige af et stort forestillingssalg. Eksperimenter, der ikke lykkes i publikums øjne, belaster vores produktionsapparat og kan betyde, at vi mister publikum på længere sigt. De store, stationære operaer burde have råd til at gå i spidsen med eksperimenter. Men problemet kan jo være, at for dem er det pligt, hvor det for os er lyst,« siger Niels Pihl.

Hvad betyder det for udviklingen af børneoperaen?

»Udvikling? Under den nuværende kulturpolitik er teater en salgsvare. Det betyder at 'udviklingen' fremtvinger et mere ensartet, bredt orienteret repertoire, som kan sælges til rigtig mange mennesker, fordi det ikke kan krænke eller udfordre nogen. Det betyder også, at forestillinger bør spilles i store rum for mange tilskuere, så man kan få høje indtægter – og dermed, at små og smalle teatre i 'udviklingen's navn må forsvinde. Ligesom landsbyer og små købmænd fordi de er urentable. Men det sinker selvfølgelig 'udviklingen', at det offentlige hele tiden smider lidt almisser ud til de små teatre. Det er jo helt inkonsekvent«

Generelt får Undergrunden så gode tilbagemeldinger, at de – med Niels Pihls ord – »bliver helt generet«. Det går næsten altid på, at man ikke havde ventet en oplevelse der var så direkte og så engagerende for børnene. Til gengæld indrømmer mange af de arrangører, der har prøvet at få 120 børn

ind, at det var rigtigt af teatret at nægte det!

Undergrundens koncept handler nemlig om nærhed og direkte henvendelse og om at gøre operaen spændende ved at betone de spændende detaljer frem for en flot overflade.

I bruger unge sangere. Er de mere interesserede i børneteater end unge skuespillere?

»Nej, tværtimod. Sang er mere end nogensinde et karrierefag, og børneopera er en slem omvej, hvis du vil være verdenssanger! Vi oplever først og fremmest, at de nyuddannede trænger til en gevaldig masse praktik! Og det, vi søger hos sangere, er udtrykstilje og evne til at kommunikere.«

Frie hænder

Birgitte Holt Nielsen er i dag leder af Den Jyske Operas børneopera. Før den tid var hun med i Eventyroperaen, der i realiteten blev annekteret af storebroderen i Århus, som for nogle år siden blev pålagt at spille opera for børn.

»Der er helt klart en meget stor interesse for operaforestillinger for børn. Vi sælger rigtig mange turnéforestillinger, og når vi spiller stationært i Århus sælger vi rub og stub. Men antallet af billetter er selvfølgelig ikke er så højt, fordi vi ikke vil spille for så mange ad gangen,« siger Birgitte Holt Nielsen, der fortæller, at Den Jyske Opera gerne vil spille mange flere stationære forestillinger, men lider under mangel på egne lokaler.

Musikhuset har hverken plads eller specielt velegnede forhold, synes hun. Så i stedet lejer de sig ind med forestillinger på Svalegangen og Gjellerupsce- nen og har netop taget hul på et samarbejde med Århus' splinternye kunstmuseum, AroS.

»Selvom der ikke er tradition for det her, så er den form for tværfagligt samarbejde nemmere et etablere, når man har basis i en stor institution,« siger hun som svar på, hvilke fordele der er ved at være blevet en del af Den Jyske Opera.

Det er simpelthen meget nemmere at få overskud til at opsøge og skabe nye netværk, når man får sin faste løn, erkender hun. Desuden oplever hun, at operachef Troels Kold har

givet børneoperaen utroligt frie hænder.

Ikke for de sarte

Til at begynde blev der kigget noget på dem i huset, der lavede børneopera, husker Birgitte Holt Nielsen, men nu er hun selv og kollegerne begyndt at lave udviklingsarbejde indadtil på Den Jyske Opera. Det er kurser som alle – også marketingsafdelingen – skal deltage i, og de er også begyndt et samarbejde med operaens teknikerne. Målet for er at få nogle meget mere interaktive skolekoncerter, hvor de medvirkende ikke bare trækker i historiske kostu-

»Ved siden af«: Michael Ramløse meget roste kammeropera var på BaggårdTeatrets repertoire i første halvdel af 1990'erne – og skulle have været på turne igen til foråret med samme besætning (Erik Hovby Jørgensen og Lene Vestergård) men nu i regi af Fair Play til foråret. Det har Erik Hovby Jørgensens død nu sat en stopper for. Foto: Martin Randers

mer og synger gamle, italienske arier.

»Sidste år begyndte vi et pilotprojekt, et såkaldt operaværksted, hvor nogle af vores sangere tager ud på skolerne og laver opera. Det var så stor en succes, at vi nu fortsætter med værkstedsmodellen, hvor vi sammen med børnene laver småbidder af eksisterende operaer, hvor børnene er medskabende. Så ved de, hvad det drejer sig om, før de får lov til at se en forestilling.«

Birgitte Holt Nielsen oplyser, at det er planen over nogle sæsoner at bygge værkstedsgruppen op, så man til sidst har 12 medvirkende fordelt på fire hold. Hun stiller dog på forhånd to krav: Det skal være sangere, der kommer fra Den Jyske Operas egne rækker – som regel fra koret – og som har lyst til at synges for børn, og så skal de have et forhold til det at optræde for børn. Man må heller ikke være for sart med sit instrument, understreger hun. Ofte optræder man jo tidligt på dagen, hvor stemmen ikke er på toppen end-

Musikteatret Undergrunden har ofte unge sangere med i forestillingerne. I »Av min arv« er Jan Flemming Jensen og Randi Gislason bl.a. syngende dukkeførere. Foto: Ole Tage Hartmann

Rialto Teatret tog i foråret livtag med børneoperaen i form af forestillingen »Operakarrusellen« i instruktion af Pia Rosenbaum

Den Ny Operas børneforestilling, »Prinsesse Guldbold,« er dugfrisk med premiere i starten af september. Pernille Tommerup er prinsessen. Foto: DNO

Den Jyske Operas børneudgave af »Tryllefløjten« viser her med Jens Bové som Sarastro, hvad opera visuelt kan byde på. Sangen må man tænke sig til. Foto: DJO

nu. Skal man synge børneopera om morgenen, er det derfor ikke lykken at være med i en voksenforestilling aftenen forinden, så Birgitte Holt Nielsen bestræber sig på at trække sangere fra koret ud af Den Jyske Operas store voksenproduktioner.

Manglende efteruddannelse

»Jeg er også benhård, når det gælder antallet af tilskuere til hver enkelt forestilling,« indrømmer hun.

»Jeg vil ikke lave forestillinger, som er større, end BTS-retningslinjer angiver. Ønsker nogen flere pladser, tilbyde jeg, at de kan købe to – helt uden rabat!«

Der bliver vel mange tilskuere, når I senere i år gæstespiller på Det Kongelige Teater?

»Vi skal gæstespille med børneoperaen »Farmor, Fortæl!« i operabygningen på Holmen, og jeg har ikke set salen. Men til den tid har vi 50-60 opførelser bag os og kan nemt rette forestillingen til.«

Nationalscenen har tilsyneladende ikke økonomi til selv at producere en ny børneopera – alligevel fører det til spørgsmålet om det konkurrenceforvridende ved at have en stor institution i ryggen. Til det siger Birgitte Holt Andersen.

»Det er svært at vurdere, om vi tager jobs fra andre, fordi der er så få på markedet, som spiller børneopera. Faktisk for få, mener jeg. I Sverige for eksempel har de mange flere teatre med børneopera, og de har egne musikensembler med op til otte-ni musikere!«

Med hensyn til nyskrevne børneoperaer henviser Birgitte Holt Andersen til, at det jo kræver en komponist og en forfatter, og det koster mange penge. Der mangler også penge til efteruddannelse:

»Vi mangler efteruddannelseskurser i børneopera, og det er ikke nok, at vi efteruddanner os indadtil, for så bliver vi alle ens. Det er til gengæld rart, at den efteruddannelse, der har eksisteret, gør, at vi kommunikerer meget bedre med skuespilteatret og danseteatret end før.

Jeg synes, at man har brug for at blive inspireret af nogle andre end sin egen slags,« siger hun.

Musikdramatisk Wild West

Danmarks yngste operakompagni, Den Ny Opera, holder til i Jørn Utzons smukke bygning, Musikhuset Esbjerg. Operaen blev etableret som egenforestillinger i 1999 og har siden hvert år produceret to voksenforestillinger og en musikdramatisk turnéforestilling for børn. Herudover varetager Den Ny Opera i udstrakt grad opsøgende pædagogisk virksomhed.

Martin Guldberg, der er administrator på Den Ny Opera, er samtidig kunstnerisk ophavsmand til børneoperaerne i Esbjerg. Det er ham, der skriver både tekst og musik til forestillingerne, der er nye værker, mens de pædagogiske forestillinger, der er en vigtig del af Den Ny Operas koncept, tager udgangspunkt i de store klassiske forestillinger. Ofte dem, der i forvejen spilles for operas voksnepublikum.

Hvorfor ville I lave børneopera?

»Det var der to grunde til. For det første var det en af mine egne kæphest, at der skulle være et tilbud til børn – sikkert fordi jeg selv har børn, og da modstanden mod opera ofte bygger på fordomme, skulle det både være pædagogisk og i form af forestillinger. For det andet havde Ribe Amt ikke noget egne teater, det var et musikdramatisk Wild West, og derfor ville vi gerne lave en opera. Det var faktisk ret modigt af amtet og Esbjerg Kommune, at man gik med til det.«

Martin Guldberg fortæller, at hans børneoperaer tager udgangspunkt i musikdramatiske grundprincipper. Han henter musikskabeloner i de klassiske operaer og forenkler dem, men altid i sammenhæng med en historie, som børnene umiddelbart kan forholde sig til, og med et seriøst indhold. Der er også talt dialog, så der er to ting at hænge oplevelsen op på. Det gælder også de såkaldt pædagogiske forestillinger, hvor en introduktion til en klassisk opera kombineres med overværelse af en forestilling.

Erfaringen har vist, at børn er skeptiske, når de hører, at de skal se opera, men bagefter vil de gerne til opera en anden gang. Det handler også om, at når børn på forhånd har

fået forklaret historien, hænger de på, også til de store operaer, som spilles i en forkortet version for børn. Mens tilbudet fra 10. klasse består af pædagogisk materiale samt Den Nye Operas voksenforestillinger, som opføres i fuld skala.

Hvordan får I de store elever til at se opera?

»Vi ved fra de unge, at operaens scenebilleder og lyssætning og mange andre elementer har klare lighedspunkter med musikvideoer. Men hvor disse arbejder med et meget højt tempo, gør operaen det modsatte, og indbyder til fordybelse. Vi ved, at succesraten for operaforestillingerne for de unges vedkommende ligger på 50 procent, men for børn op til 6. klasse er raten meget højere. Vil man have børn til at interessere sig for opera, er det meget nemmere at begynde i den alder, hvor de er helt åbne og fordomsfrie.«

Den ekstra dimension

Sælger I flere forestillinger for børn end for voksne?

»Vi skal jo vise flaget for Ribe Amt og Esbjerg Kommune med vores voksenforestillinger, og det er lykkedes. Men voksenopera er så dyrt, at vi må begrænse antallet af opførelser, hvorimod børneoperaen godt kan bære sig selv økonomisk, og det er vi glade for. Men en af grundene til, at der er så stor afsætning på børneopera, er, at vi er så få herhjemme, der spiller opera for børn. Jeg er dog også overbevist om, at voksnes stigende interesse for opera har en positiv afsmittende effekt. Det er jo dem, der vælger på børnenes vegne.«

Ligesom sine kolleger på børneoperaområdet er Martin Guldberg dog overbevist, at det er operaens væsen, der især gør forestillingerne for børn så efterspurgt. Den ekstra dimension, når følelserne synges ud, lader til at gøre det nemmere at fastholde børn, også når temaerne er lidt

tunge. Omvendt giver børn sig typisk til at grine, hvis især kvindestemmerne bevæger sig op i det høje toneleje. Det varer dog kun til de forstår, at det er udtryk for en stærk følelse eller stemning, så synes de, det er helt naturligt.

I år kan Den Ny Opera altså fejre fem års jubilæum, og det er gået så godt, at man føler sig rimeligt trykke med hensyn til fremtiden. Men hvis ikke Martin Guldberg selv kunne levere stoffet, ville være brug for flere penge, når man skulle ud i byen og bestille nyskrevne operaer for børn.

Til inspiration

Der er altså ingen tvivl om, at børneoperaen lever og trives. Helt så lyst ser det ikke ud generelt for dansk børneteater, men kan skuespilteatret ikke lære noget af børneoperaernes succes? Sandsynligvis ikke – dertil er kunstarterne for forskellige, vilkårene for divergerende og antallet af børneteatre for stort.

Til gengæld er der måske basis for, at man kan lade sig inspirere:

I starten af 1990'erne skrev Michael Ramløse kammeroperaen »Ved siden af« til BaggårdTeatret – vist nok det eneste kendte eksempel på, at nogen uden for det traditionelle musikmiljø har givet sig i kast med en opera, skabt på børneteaters præmisser. Og som tilmed siden er blevet oversat og opført i en lang række lande med stor succes. Og i øvrigt blev opført sidste år på Den Anden Opera med operasangere i de to roller.

Men hvad fik ham den gang til at vælge opera? Og hvorfor har han ikke gjort det igen?

»Jeg blev bedt om at skrive en opera, så det gjorde jeg og vil også godt gøre det igen. Jeg har bare ikke haft den gode idé, der skal til,« siger Michael Ramløse.

Undergrundens forestilling »Av min arv« anmeldes på næste side.

Sponsor til børneopera

Et spritnyt sponsorsamarbejde (lanceret 31. august) mellem Jyske Bank og Den Jyske Opera betyder, at operaen i den nye sæson modtager 1,2 mio. kr. i støtte til børne- og ungdomsaktiviteter. Aftalen betegnes som det hidtil største kultursponsorat til børneopera. Konkret drejer samarbejdet sig om forestillingerne »Farmor, fortæl!« for de 3-8-årige og »Orfeus elsker Eurydike« for 9-13-årige samt genopsætning af »Noas Ark«. Forestillingerne tilbydes eksklusivt for Jyske Banks kunder, medarbejdere og aktionærer.

Skik på Schicchi

Stilen er syret, men indholdet klart i en koncentreret og forrygende komisk modernisering af den klassiske opera »Gianni Schicchi«

ANMELDELSE

Musikteatret Undergrunden: Av min arv. Idé og iscenesættelse: Niels Pihl. Musik: Giacomo Puccini. Scenografi: Ivar Gjørup. Dukkemagere: Peter Barslev. Medvirkende: Fem sangere og en musiker. Aldersgruppe: 8 år og op.

Der sidder et lig i en stol, den lillebitte, radmager (dukke)mand iført hospitalstøj og drops. Han venter på at blive lagt i graven, og rundt ham myldrer et hav af slægtninge. De venter på arven!

Puccinis opera »Gianni Schicchi« fra 1919 er lige så populær, som den er morsom og fuld af dejlige musik, så man forstår, hvorfor Undergrunden har valgt at bearbejde den for nutidens børn. Der er stadig krummer og komik i beretningen om arvingerne, der smiskende og smaskende kredser som gribbe om den afdøde arveonkel, A. P. Johansen, men som bliver snydt til sidst. Den grådige slåskamp om at rage mest muligt til sig er ellers allerede godt i gang mellem personerne, som gestaltes af legemstore og ubetaleligt sjove dukker. De er udført efter skitser af den kendte tegneserieforfatter Ivar Gjørup, der virkelig har gang i arketyperne i karakteristikkene af familien Danmark.

Alle er de med – fra den smækre Ester og karl-smar-

ten Karlo til den kiksede 68'er, Tante Pia, med rød næse og pandebånd og tromletykk Lille-Per på syv! Men vigtigst er den sortkrøllede indvandrerpige Semira, hvis far, Ali Skikki, ved skæbnens ironi rager det hele til sig. Den gamle onkel har nemlig været så ondsindet at testamentere sin formue væk, og da det går op for den efterhånden temmelig desperate familie, står det også klart, at noget må gøres. Der må skrives et nyt testamente, og da den døde onkel jo ikke kan genopvækkes, må de lade som om!

Den snedige plan er ikke arvingernes, men udtænkt af ham, som hos Puccini hedder Gianni Schicchi, men nu kaldes Ali Skikki, har sort overskæg og kæmpetud og omtales som tilflytter. Så kan tilskuerne jo selv gætte på, hvem moderne danskere – tvunget af vores begærlighed – beder om hjælp til det beskidte arbejde. Og hvem der måske til gengæld finder på at snyde os.

Fiffig morale

Det sidste er historiens fiffige og ret menneskevenlige morale, som går ud på, at det måske en gang imellem er i orden, at den kloge narrer den mindre kloge. F. eks. hvis den kloge ikke er blevet behandlet særlig pænt, og de beskidte tricks tjener et godt formål – som at sikre lykken for en datter og hendes kæreste. En for-

bindelse, som den unge mands familie ikke ser på med milde øjne.

Stilen er syret, men indholdet utvetydigt i den koncentrerede og forrygende skægge modernisering af den klassiske opera. Der bliver virkelig sat skik på Skikki med en tekst, der er stærkt og bramfrit fornyet og helt uden fine fornemmelser.

Og selvom en herligt spillende trio med pianisten Carol Conrad Brydenfelt i spidsen må erstatte et helt symfoniorkester, står Puccinis musik forunderligt klart og stemningskabende over for den slagkraftige satire.

Ved premieren blev »Av min arv« spillet i en særlig udgave, orienteret mod voksne, fordi den sammen med »Den stærkeste« med tekst af Strindberg indgik i dobbeltforestillingen »Lig i lasten«. Det betød måske noget for ordvalget og nok også for en del af forestillingens aktuelle satire, hvis mere spidsfindige, politiske sigte ikke lige var i øjenhøjde med en otte-årig. Det er sangerne til gengæld, når de med stormende energisk komik suser rundt på scenen. Samtidig med, at de styrer de store dukker, spiller rollerne og synger fremragende.

Randi K. Pedersen

Der sidder tre mennesker i en flyvemaskine i Vestvoldens Bjarne Reuters dramatisering. Foto: Brita Fogsgaard

Flyvetur i farcegear

Der er drøn på farcekomikken, når Vestvolden sender Bjarne Reuters gule flyver på vingerne.

ANMELDELSE

Teater Vestvolden: Kaptajn Bimse og Goggeletten. Forfatter: Bjarne Reuter/Bent Nørgaard. Iscenesættelse: Bent Nørgaard. Scenografi: Kirsten Victoria Lind. Medvirkende: Anja Owe, Tom Jacobsen og Pierre Miehé-Renard. Aldersgruppe: Fra 4 år og op.

Anna kan ikke sove. Hvem kan det, når man ved, at ens elskede dukke, Sorte Sofie, må ligge ene og forladt i sommerhuset. Af en eller anden grund kom hun ikke med hjem, sidst familien var på weekend, og de voksne kan slet ikke forstå nødvendigheden af at køre en ekstra tur blot for at hente en dukke.

Heldigvis får Anna interessant besøg, der skaffer hende den skrappe og rapmundede Sofie igen. Det sker med hjælp fra en flykaptajn med cykelstyrsskæg og hans lettere koleriske andenpilot og så – selvfølgelig – den seje, lille gule flyvemaskine ved navn Zanzibar. Men først skal de tre naturligvis en del igennem, for maskinen bruger rosiner som brændstof, og den slags kræver det stor snilde at fremskaffe.

Bjarne Reuters historie om Kaptajn Bimse og Goggeletten og Anna, der med møje og besvær og fælles indsats henter Sorte Sofie hjem fra sommerhuset, er genopstået på scenen som en sjov typekomedie. Men

det opleves ikke, som om der er andet mål med iscenesættelsen end at male det hele op i kæmpestor størrelse og fyre den ene skrupskøre situation af efter den anden i hæsblysende tempo

Det er der da også kommet et farverigt, komisk udstyrstykke ud af. Bjarne Reuter er næsten altid en sikker vinder, når en børneteaterforestilling tager afsæt i en bog, og Teater Vestvoldens udgave af »Kaptajn Bimse og Goggeletten« er ingen undtagelse.

En tone af poesi

Handlingsgangen er nem at følge, også for børn som ikke kender historien i forvejen. For selvom der er mange, hurtige skift, så bidrager scenografiens muntre lilleputverden med søde dyr og alt muligt til at guide publikum sikkert igennem rækken af destinationer.

Turene i Kaptajn Bimses ustyrlige gule flyver er forestillingens underholdende højdepunkter. Maskinen er delt op i tre sektioner – en til hver af de medvirkende. Hvilket naturligvis giver anledning til skæg og ballade, når flyveren går ud af facon, fordi personerne går fejl af hinanden. Farcekomikken kører i det hele taget i det høje, larmende gear hos de to fjollede og forvirrede piloter.

Tom Jacobsens selvhøjtidelige Bimse er kolossalt god til at uddele ordrer, og

Pierre Miehé-Renards langgørede og meget nærtagende andenpilot har et forrygende kropssprog. Men de mere menneskelige sider af de to figurer får publikum ikke lov til at opleve.

Det lykkes bedre med Tom Jacobsens fornærede Fedtegreve, som spilles betydeligt mere dæmpet og nuanceret. Man føler næsten med manden, der nidkært vogter over sine rosiner, men alligevel bliver narret til at give dem fra sig.

Anja Owe er til gengæld forrygende kær og kontaktskabende som Anna, der midt i al sin beslutomme handlekraft bevarer en fin tone af poesi.

Anja Owe er endnu en af de unge, dygtig skuespillere, som kan spille barn på en ligefrem måde uden at blive kunstigt barnagtig. Hendes lille, hurtige skikkelse og søde sangstemme er i den grad med hende, at vi tror på hende og holder af hende, når hun skyder hjertet op i livet og begiver sig ud i eventyret.

Randi K. Pedersen

De komiske, legemstore dukker understreger nutidssatiren i Undergrundens »Arv min arv«. Foto: Ole Tage Hartmann

Cirkussjov og røde tråde

Refleksion formår med sin nye forestillinger atter med enkle midler, bevægelser og billeder at skabe stemninger i animationshøjde

ANMELDELSE

Teater Refleksion: Pist!
Instruktør: Bjarne Sandborg.
Scenograf og dukkemager: Mariann Aagaard. Komponist: Max Bering. Medvirkende dukkeførere: Lars Wingård, Hanna Heinonen og Lisa Tähtinen. Aldersgruppe: fra 4 til 10 år.

Der er cirkus på færde i Teater Refleksions nye forestilling. Vi er i et hvidt rum, hvor selv dukkeførerne er klovneklædte og gør sig bemærket med store lagkagekrinolineskørter og pudsigt skårne hovedbeklædninger. En har en klokkeblomstlignende hue på som smyger sig efter ansigtets form, en anden en lagdelt kræmmerhusformet og en tredje en stor kasselignende firkant.

»Pist!« (der bl.a. er betegnelsen for den lave barriere

rundt om cirkusmanegen) begynder med at en af dukkeførerne leger den kendte 'trådmønster der forandrer sig'-leg med en rød snor. En lille låge forneden i hendes lagkagekjole går op og en løjerlig, positivt arbejdsom lille og meget belæstet mand dukker op og forsvinder ud igen af en anden låge i hendes kjole. Herefter befolkes scenen med (dukke)cirkusartister af forskellige slags.

En yndig og romantisk månebetaget ballerina med proptrækkerkrøller, hvepselalje og linedanserlyst over sig på tåspidsdans hen ad en udspændt line. En habitklædt ethjulsyklende herre med selvtiliden i orden tager en tur – lige lodret opad! Små finurlige Hobbitagtige akrobater i form af grønne og blå handske (væsner) springer gennem tøndebånd og tryller ting op af kasser. Og en

blå-grøn siamesisk tvilling med to hoveder, én krop og to ben danser, hopper og slår morsomme, helt ulad-siggørlige knuder på sig selv.

Den måde, hvorpå virkelighedens muligheder og (tyngde)love brydes, er morsom og betagende. Som et fint lag er der en lille rød-

mosset tyk (dukke)mand, som ofte ser på og ser ud til at have vældig meget lyst til at være med. Med tiden vover han sig også ud i de akrobatiske løjer, for til slut ligefrem at vinde både selv-tillid og ballerinaens hjerte.

Og endelig vækker den lille arbejdsomme mand stor genkendelsesglæde, hver

gang han på sin helt egen hen-for-sig-selv-trallende og småpludrende måde dukker op, for lige pludselig at være væk igen (en anden betydning af 'pist')

Der er fine momenter i »Pist!«. Detaljen har vægt. Forestillingen formår med enkelte lyde, bevægelser og billeder at skabe stemnin-

Dukkemand på farten i Refleksions nye animationsforestilling. Foto: Jan Rüz

ger. Den får sagt en del om menneskelige relationer og eksistentielle vilkår. Den stiller spørgsmål som »Hvem kan – hvem kan ikke?«, »Hvem tør – hvem tør ikke?«. Den taler uden ord om længsler, drømme, muligheder og forskellige verdener, der gerne vil mødes. Den forstår at give tingene tid. Og der er et fint samspil mellem objekter og dukkeførere.

Men »Pist!« er ikke uden problemer. Rytmisk dykker forestillingen nogle steder og mister intensitet. Og det er for svært at finde ud af, hvad forestillingen dybest set vil. Fysisk set dukker der gentagne gange en rød tråd op. Men på fortælleplanet træder den ikke tydeligt nok frem. Lad det være mit opmærksomhedsskabende udråb, mit lille 'pist!'.

Kirsten Dahl

Mere til gaden

Den fysiske og kropslige tradition dyrkes i Teater Oms klovneforestilling

ANMELDELSE

Teater Om: Summa Summarum. En klovneforestilling med levende musik inspireret af et digt af den italienske komiker Antonio De Curtis. Instruktør: Leris Colombaioni. Scenografi og kostumer: Leris Colombaioni, Antonella Diana og Lisbeth Forbæk. Medvirkende: Anne Marie Waagepetersen, Ana Woolf og Sandra Pasini. Aldersgruppe: 6-99 år.

Klovnenummer på klovnenummer på klovnenummer. To legesyge svalehaleklædte Augustklovne med sorte hatte og hvidkridtede ansigter. En lille drilsk spirrevip, der narrer og driver gæk med en stor, der puster sig endnu mere op. Rundt i en imaginær manege spurter de, mens en distanceret hvid klovner spiller tværflojter til

eller prøver at indføre lidt alvorfuld orden i de lystige kaosløjer.

Sådan opleves Teater Oms »Summa Summarum« i nuet, og sådan sætter den sig mestendels i blodet. Som en kæde af klovnenumre uden sammenbindende mening og idé.

Den er der dog. Rammen. Inspireret af et digt af den italienske komiker Antonio De Curtis fortæller forestillingen en lille forsoningshistorie mellem to personer. De to, som efter mange skærmydsler bliver forsonet, er den meget fornemme baron José Fino Argentino (Ana Woolf) og gadefejeren Spugna (Sandra Pasini).

Pointen er, at de allerede er døde og derfor – som den lille gadefejrer siger – lige så godt kan holde fred, for i døden er alle lige. At de er døde, vises ved, at spillerne er blevet til hver

(digipix/mail): Klovnefigurer på rad og række i »Summa Summarum«. Foto: Teater OM

sin lænestol (sgravsten). I åbningsscenen stearinlyskær vågner de op fra deres grave, kaster stolepolstring og hvide ligklæder af sig, og genopstår for en tid som dem, de var engang: Baron og gadefejrer. Til sidst sluttes cirklen igen: Baron og gadefejrer vender tilbage til deres grave. Men det indrammende og dybere lag hæfter man sig som nævnt

ikke så meget ved. Det er de enkelte cirkusnumre som skaber fokus.

En avisside bliver revet itu og den sidste lille rest bliver tryllet om til et fuldt opslag.

Sandra Pasini balancerer med en kaffeopdækket bage på et langt kosteskaft. En bog med hvide sider forvandles i et snuptag til en med tekst og kulørte sider. En teske danser lystigt rundt i et glas af sig selv. Næsten da. For der er fup og fidus på spil. Og det afsløres gerne i slutningen af numrene. En lille barbermi-

me, en pistolduel og en omkomme- og genoplivningsscene udført med cykelslange og vaterpas byder forestillingen også på, inden den hvide klovner i en musikalsk epilog, drejer lystig dur til vemodig mol,

mens de to klovne går i grav (stolene) igen og stearinlysene igen bliver tændt.

Kendere af Odin Teatret fra Holstebro vil mærke at teatret er et barn af eller beslægtet med den fysiske, kropslige teatertradition, Odin Teatret bygger på. Men som umiddelbar oplevelse er det cirkustraditionen, Teater Om mest åbenlyst trækker på.

Spilmæssigt er det et problem, at Sandra Pasini er de to andre medvirkende overlegen – især mimisk, men også i evne til at få publikums opmærksomhed. Og med sin løse struktur og sin tynde historie egner »Summa Summarum« sig meget bedre til at spille udendørs på gader og torve.

Forestillingen kræver frisk luft og åben himmel og den inviterer til, at man selv skal stoppe op, stige på og forlade den efter lyst og interesse.

Kirsten Dahl

Anmelderpause

Ovenstående to anmeldelser fra Kirsten Dahl er »lagervarer« fra festivalen i Silkeborg. Da hun har fået job som administrator hos teatret Carte Blanche, går hun af habilitetsgrunde på orlov som anmelder i Børneteateravisen.

Fra næste nummer tager hendes afløser/vikar over. Red.

Ude af kontrol

Den groteske spillestils store armbevægelser spærrer for udsynet til budskabet i »Pænt goddag«

ANMELDELSE

Teater Kimbri: Pænt goddag. Manuskript: Erik Droob og ensemblet. Iscenesættelse: Erik Droob. Kostumer: Randi Gissel. Dukker: Erik Froob og ensemblet. Medvirkende: Marie Louise Maegaard, Helle Pørksen og Gitte Kielberg. Aldersgruppe: 6-11 år.

Et par granvoksne »børn« i gummistøvler og kasket står ved indgangen og giver hånd til hver enkelt. De smiler pænt goddag – også selv om de ikke kender os. En rar og varm fornemmelse, der er god at huske, når de samme personer senere demonstrer en helt anderledes fjendtlig adfærd over for et menneske på flugt.

Først er det lige til at grine af, når de to groteske eksistenser går i gang med deres omstændelige arbejde med at måle og veje en kæmpe stor, skøn skabekuffert, der fylder det halve gulv. Småskænderier undgås selvfølgelig ikke undervejs, når den indbyrdes hakkeorden skal slås fast, men det hele synes ret harmløst og genkendeligt. Og så alligevel ikke, for pludselig titter mærkelige og mystiske håndduke-væsener – en talende sok bl. a. – ud af monster-skabet og sender dukkeføreren en tur ud på gulvet!

De frække og drøn-skæge dukker er ikke de

eneste i skabet. En rystende angst kvinde har brugt det som gemmested, og da hun gerne vil ud igen, opdager de to opmålere ikke blot hende, men også, at hun ikke har noget pas. Reaktionen er i første omgang kort og kontant. Kvinden skal tilbage i skabet, ska' hun, og dér skal hun blive, selvom hun er traumatiseret og fuld af angst, uro og underkastelse. De andre skal jo nødig miste kontrollen.

Hvor opmålerne nøjes med at ytre sig i enstavel-sesord, går flygtningen et skridt videre i forhold til publikum og taler totalt vrøvlesprog. Alligevel lykkes det med inderligt ulykkelige tårer at anskueliggøre, at hendes far er blevet dræbt.

Forsoningskaffe

Trist og tragisk, javist, og med overraskende vild og voldsom gråd hos den ene opmåler til følge. Desværre så overdrevent fremstillet, at det ikke kan tages alvorligt. Forestillingens store svag-hed er, at mikset af grotesk komik og stumfilmsagtige klownerier ikke er overbevisende. Tværtimod spærrer spillestilens store, larmende armbevægelser for en mere direkte oplevelse af det sympatiske budskab om at blive kloget af at møde – og hjælpe – mennesker fra andre lande. For heldigvis tager de to »indfødte« sig sammen og skaffer legitimation til

den fremmede.

De lærer hende også at sige pænt goddag, men da en hilsen i hendes kultur ledsages af et kys, opstår der krise mellem de to andre. Magtbalancen er udfordret, og den dominerende part havner for en tid i skabet – bukket sammen i halv størrelse! Hun bliver dog taget til nåde igen, og så kan alle tre fornøje sig med en god gang dansk hygge- og forsoningskaffe!

Kimbris forestilling er støttet af Indenrigsministeriet i anledning af FN's år mod racisme og for respekt og tolerance. Racisme ser man ikke noget til, men masser af fordomme og frygt over for de udefrakommende, som bryder vores vante, trygge rutiner.

Her er hverken en kærlig velkomst eller blot et 'Pænt Goddag', men – smak! – kold og hånlige afvisning. Helt i tråd med bemærkningen fra en nordsjællandsk DF-lokalpolitiker om hængende unge, andengenerations indvandrere: »Allerhelst vil vi jo smide dem hjem, hvor de kom fra«.

Trods påstande om det modsatte er dansk børneteater altså fortsat lyslevende og i trit med virkeligheden – også dens mindre behagelige sider!

Randi K. Pedersen

I rollen som Richard III skuler Ole Sørensen truende ud mod publikum. Foto: Gitte Kath

En skurk i særklasse

I Møllens monolog-version bliver det mægtige drama »Richard III« en underholdende Shakespeare-appetizer

ANMELDELSE

Teater Møllen: Richard III. Af William Shakespeare. Idé og manuskript: Ole Sørensen. Assisterende instruktør og scenograf: Gitte Kath. Medvirkende: Ole Sørensen. Aldersgruppe: Fra 15 år og op.

Med få, virkningsfulde bevægelser og et par rekvisitter bringes Shakespeares Richard III til live. Den skæve skulder, den lamme hånd i den makabre læderhandske, blikket der under det skarpe lys skuler årvågent ud over forsamling parat til angreb og den vrængende, sarkastiske mund – hele figuren monteres for øjnene af os, mens uhyggen breder sig.

Den haltende, pukkelryggede Richard III er en manipulator i særklasse. Han er den for tidligt fødte, forhadte og forhånede i familien – selv af sin egen mor. En vanskabning som i en tid, hvor elegance og pragt er højere i kurs end Richards grove soldatermanerer, ser chancen for omsider at hævde og hævne sig og griber den med katastrofale følger. Kan man ikke blive elsket – ikke en gang af sig selv – kan man blive skurken over alle skurke.

Richard bliver undervejs i det historiske forløb en

mægtig mand, der – omend kun for en kort bemærkning – erobrer Englands trone ved at udrydde hele sin familie. Ingen ondskab er ham fremmed, når han betror publikum sine hemmeligheder og fremtidige succes, der hver gang får »Jitterbug Boogie« til at juble ud af højtalerne! Men selvom stilen er stand-up, er komikken af den kulsorte slags, hvor rædslerne for alvor males op, når ordene kommer til.

Skiftevis siddende og stående ved et afrakket, vakkeltvort bord udover han snedigt sit rædselsregime med mikrofonen i hånden. Man drages af den mensesende stemme, der forbinde hændelserne i den drabelige beretning, så publikum nogenlunde kan følge med i handlinggangen.

Virtuost solospil

Andre gange lytter man med stigende nervøsitet til den lavmælte røst, når Richard hvislende strøer om sig med trusler mod de mange faktiske og indbilde fjender, som han – med stor virkning – selv gestalter. Eller man farer sammen i chok, når han uden varsel hugger en kniv i bordpladen, og den hadefulde stemme med tordnende raseri rammer os med en giftig bemærkning.

Denne Richard er en mand, der er så forkrøblet på krop og sjæl, at han får stadig mere vanskeligt ved at skelne mellem mål og midler. Hvad er godt, og hvad er skidt? Hvad er rigtigt, og hvad er helt, helt forkert? Modbydelighederne lader til at vokse med øvelsen, og mareridtene om de myrdede hjem søger ham om natten.

De gør de også hos Shakespeare, men i monologen bliver »Richard III« i højere grad et psykologisk portræt af et tidligt såret og afvist menneske, der ender som paranoid seriemorder og til sidst rammes af sin egne ondskab. Mens det store, gribende drama om politik og begær som Shakespeares skuespil også er, glider noget i baggrunden.

Det er måske et forstæligt valg i betragtning af, at Ole Sørensen er ene mand på scenen. Hans solo-version af »Richard III« er imponerende dramatisk og underholdende, og oplagt som en Shakespeare-appetizer, målrettet et ungt publikum. Men forestillingen opleves også som lidt af et virtuost gennemspillet nummer. Hvilket uvilkårligt rejser spørgsmålet, om ikke hele skuespillet med flere af Møllens folk som medvirkende ville være endnu bedre?

Randi K. Pedersen

(papir) Der er både store armbevægelser og sympatiske budskaber i Kimbris »Pænt goddag« Foto: Kimbri

Venskab har ingen alder

Corona Danseteater fortæller en universel historie om et venskab mellem en gammel dame og en lille pige

ANMELDELSE

Corona Danseteater: Mystik på 3. sal. Forfatter: Liselotte Christensen. Koreograf: Pernille Garde. Scenografer: Randi Milsted og Vibeke Ulke. Komponist: Mathias Nielsen. Lysdesign: Michael Breiner. Medvirkende: Helena Hertz Melkjorsen, Sidsel Halberg & Jytte Kjøbæk. Starten af sæsonen gennemføres med Pernille Garde som danser i stedet for den sygemeldte Helena Hertz Melkjorsen. Aldersgruppe: 4-8 år.

De fleste voksne som børn, kender det. At være flyttet fra en del af byen eller landet til en anden del af byen eller landet. At skulle have nyt hjem, nyt værelse, måske nye kammerater. At lægge sig til at sove dette nye fremmede sted, som dog er det sted, du nu skal kalde dit hjem. Væggene er anderledes, lydene er anderledes, alt er anderledes.

Sådan er det for pigen Ida, i Helena Hertz Melkjorsens smidige skikkelse – hun er flyttet. Til Mathias Nielsens klare elektroniske lydspor flytter hun kasser, tømmer kasser. Stopper op for at lege med dukken. Slår en kolbøtte, hopper, finder en bold, spiller med bolden.

Mens hendes mor, med sine firkantede bevægelser – ja, sådan er vi vel, os firkantede voksne – ordner sine flyttekasser, sine ting, sit liv. En birolle i Idas liv, men en birolle, som er fint og klart danset af Sidsel Halberg; og ikke kun dan-

set, men også indimellem talt med danseteatrets enkle valg af ord: »Skal du have hjælp, mor?«, spørger Ida. Og moren svarer: »Nej tak. Leg du bare videre!«

Den ensomme dame

Hvad Ida ikke ved er, at der er én som, måske uden selv at vide det, holder øje med hende, både når det er mørkt og lyst: Den gamle ensomme dame, som også bor i ejendommen. Og hvad Ida heller ikke ved, er at den pige på Idas egen alder, Dagmar (også danset af Sidsel Halberg), der banker på og vil lege, ja hun er vist overhovedet ikke til. Så her er det, at mystikken begynder.

Ida kan se, at pigen ser mærkelig ud; har sådan noget gammeldags tøj på, og vil slet ikke ned i gården eller ud på gaden og lege. På trods af forskellene finder de to piger alligevel fint ud af det sammen. Fra en begyndende bankeleg, over et par små trin med fødderne, til fælles håndstand og rul folder deres leg sig ud. En meget fin lille medrivende sektion; som ikke kun viser glæden ved at lege – sammen – men også viser godt håndværk af koreografen Pernille Garde.

Også scenografien er fint og synligt håndværk. Scenens skematiske kasser strækker sig i højden og signalerer klart, at det nye hjem for Ida og hendes mor, er en etageejendom. Og de to lejligheder eksisterer side om side, uden at man et øjeblik er i tvivl om, hvor vi er henne. Om vi er hos Ida eller hos Dagmar.

Eller rettere Dagmar'erne. For det viser sig, at der er en helt naturlig – eller overnaturlig – forklaring på, at den gamle dame, Dagmar, og den lille pige, Dagmar aldrig kan være til stede samme tid.

Den lille Dagmar er den gamle Dagmar, dengang hun var en lille pige. Og da lille Ida flyttede ind vågnede barnet i den gamle Dagmar. Det var barnet i Dagmar, der gik ind og bankede på hos barnet Ida, sådan at den gamle, hende som egentligt eksisterer, kunne få lov til at overtage legen. Få lov til igen at mærke, hvordan det er at være barn.

Disse møder mellem den gamle dame og den lille pige, i starten fyldt med konflikter og siden fyldt med ømhed og glæde, er rørende. I det hele taget er forestillingen rørende. Især er det fint at se, hvordan den smukt aldrende danser Jytte Kjøbæk fylder scenen med dans. Selvom kroppen efterhånden stiller begrænsninger er kroppens poesi så rigeligt til stede.

På den måde viser hun og forestillingen os, at på samme måde som der ikke er øvre aldersgrænse for hverken leg eller venskab, er der heller ikke nogen øvre aldersgrænse for dansen.

»Mystik på 3. sal« er et stykke solidt håndværk med et sympatisk budskab.

Lone Nyhuus

Sidsel Halberg og Helena Hertz Melkjorsen i »Mystik på 3. sal«.
Foto: Jørgen Carlslund

Med strittende pandehår og strålende, skælmske øjne sender Sarah Secher Ernsts Ole Lukøje drengen Hjalmar – spillet af Henrik Fiig – en tur til Drømmeland. Foto: AnemoneTeatret

Ole Lukøje let på tå

AnemoneTeatrets sprudlende »Ole Lukøje« er alt andet end søvndyssende

ANMELDELSE

AnemoneTeatret: Ole Lukøje. Af H.C. Andersen. Iscenesættelse: Lisbet Lipschitz. Scenografi: Tore Winther. Komponist og musiker: Jens Tolsgaard. Medvirkende: Sarah Secher Ernst og Henrik Fiig. Aldersgruppe: 4-10 år.

H.C. Andersen-året er over os. Eventyrdigteren over dem alle har altid været en populær og udtømmelig inspirationskilde blandt danske børneteatre. Men selvom H.C. først fylder 200 år i 2005, synes han allerede nu at hitte mere end nogensinde.

Det kan man kun hilse velkommen, når dramatiseringen resulterer i så tindrende herligt, musikalsk oplevelsesteater som Anemones »Ole Lukøje«. Et usædvanlig vellykket bevis på, at H.C. Andersens mageløse fantasi – trods gameboys og Pokémon – stadigvæk kan fryde og forny nye generationer af børn.

Stik mod sin normale bestemmelse er der ikke det mindste søvndyssende over Anemone Teatrets Ole Lukøje. Tværtimod spærrer man øjnene op og slår ørerne ud over al den medrivende pragt, der folder sig ud i drømmeland, hvor skuespil, musik, film og video bruges og blandes med kyndig hånd. Jens Tolsgaards fortællende musik introducere-

rer den herlige historie om drengen Hjalmer, der hver aften i en hel uge får besøg af den finurlige Ole og hans magiske paraply. Og sammen med musikeren giver skuespillerduoen Sarah Secher Ernst og Henrik Fiig derefter fantasien vinger med masser af sprudlende, underfundig humor.

Kostumernes enkle snit og farvemættede kulører gør de medvirkende til en del af den storslåede billedstrøm, der driver over scenen. Det er klart, at Henrik Fiigs kække Hjalmer godt gider besøge den verden syv aftener i træk – selvom Ole godt nok må hjælpe lidt til for at få søvnen til at indfinde sig liiige på det rigtige tidspunkt!

Tyngde i karaktererne

Varm mælk i øjnene er næppe anbefalelsesværdigt som sovemiddel hjemme i privaten, men med Ole Lukøje er det en anden sag. Når blot han får Hjalmer til at blive så gabende søvngig, at han uden større protester går i seng. Knægten ser godt nok ud til at undre sig lidt over sådan at blive træt i utide. Men hvorfor gøre ophævelser og måske advare ham, når nu belønningen venter både Hjalmar – og publikum! – i form af de dejligste drømme fulde af fantastiske oplevelser.

Her er prinser og prinsesser, soldater og sømænd, skægge dyr og et forrygen-

de musepar med lysrøde ører, der holder et mageløst morsomt bryllup med hinanden. Man kan blive helt forpustet, men er til gengæld sikker på, at Hjalmer i lang tid fremover vil skynde sig i seng om aftenen!

Sarah Secher Ernst er et fund som en knusende sød og skælmsk Ole Lukøje med masser af personlighed og musikalitet og en lysende rød paraply.

Ikke blot som historiefortælleren Ole Lukøje, men også i en række andre roller viser hun sig som en børneteaterskuepiller i særklasse, hvis formidable spilleglæde og tekniske overskud suger publikums opmærksomhed til sig. Hun synger knaldgodt og bevæger sig endnu bedre, og hendes urokkelige udfoldelser som kalkundukke er til at dø af grin over uden på nogen måde at blive et nummer.

Der er tyngde i karaktertegningerne både hos Sarah Secher Ernst og Henrik Fiig. Ligesom Anemone Teatrets opdatering af klassikeren er forbillig loyal mod sit forlæg og – trods sine moderne virkemidler – ikke forfalder til det smarte og overfladiske. Derimod får iscenesættelsen med sin indlevelse og respekt for historien og H. C. Andersen-sprogets pibende morsomme poesi eventyret til at genopstå som bevægende godt teater.

Randi K. Pedersen

Rundt om en anmeldelse

Vedstående indlæg er en reflekterende reaktion på en anmeldelse af Carte Blanche performance-forestilling »Forestillinger i et hvidt skab« i forrige nummer af Børneteateravisen.

Anmeldelsen blev godt nok annonceret som »dugfrisk«, men var skrevet på baggrund af en forestilling, som Randi K. Pedersen havde set helt tilbage i februar 2003, hvilket der burde være gjort opmærksom på.

Siden da er forestillingen ændret og »rettet til«, så anmeldelsen på mange punkter slet ikke afspejler den aktuelle forestilling. Det beklager Børneteateravisen og anmelderen.

Sara Topsøe-Jensen, kunstnerisk leder af Carte Blanche, mener i øvrigt, at performanceteater er ret så forskelligt fra traditionelt teater og derfor bør vurderes ud fra særlige præmisser.

I sit indlæg prøver hun derfor både at beskrive nogle af performanceteatrets særlige kendetegn og (børne)publikummets tilgang til genren.

Med begge ben i det store spørgsmålstejn

Indlæg

Af Sara Topsøe-Jensen,
kunstnerisk leder
af Carte Blanche

Hvad er mærkeligt?

Alt teater er fiktion, og dermed resultatet af et sæt normer som vedtages af både publikum og spillere. Det vi oplever som »rigtigt teater« er i virkeligheden blot det, som flest mennesker har vedtaget er normalt. I indisk teater eksempelvis, er udtrykket så fremmedartet for os, at vi ikke kan læse nogen historie ud af det vi ser. For os ligner det ren æstetik og bevægelses-koreografi. Men for inderne er det en normal familieforestilling med en klar og kendt historie som alle ser, ligesom vi ser »Nøddebo Præstegård«. Hvad der er mærkeligt afhænger af tilvænnelse eller øjnene der ser. F.eks. oplever jeg den »ægte virkelighed«, som fremstilles i det traditionelle teater, som meget surrealistisk! Og jeg bliver overrasket, når nogen finder Carte Blanchers forestillinger mærkelige.

Teater?

Man kan sige at det Carte Blanche har tilfælles med »teater i traditionel forstand« er, at det vi laver sker over tid, i et afgrænset scenerum, for et publikum. Bortset fra det giver begrebet »teater« nogle associationer som Carte Blanche ikke lever op til: Vi arbejder ikke med en episk fortælling. Vi skaber ikke et tydeligt og defineret tid og sted. Vi fremstiller ikke, som

bærende fokus, veldefinerede karakterer og deres historier.

Carte Blanchers udtryk og arbejdsmetoder har mere tilfælles med andre retninger indenfor kunsten f. eks. dans, musik og billedkunst - forestillingerne bliver til »på gulvet« sammen med spillerne i en meget kropslig og associativ leg (som dans) med de elementer/rekvisitter vi har valgt at bruge.

- scenerne bygges op i rummet ud fra de samme principper, som man benytter i billedkomposition (billedkunst) - scenernes forløb og forestillingernes dramaturgi sættes sammen ud fra en fornemmelse af forestillingen som et rytmisk forløb (musik), snarere end et handlingsforløb.

En god forestilling skulle gerne være som et stykke musik eller et digt i tid og rum, hvor man stiger på den 1. strofe i starten og bliver båret gennem hele forløbet som på en bølge, hvor bevægelse, tekst, lys og lyd er rytmiske mønstre, der tilsammen skaber en musikalsk helhed.

Ordet »scenekunst« er derfor nok mere sigende end »teater«. Fordi det fortæller, at det vi laver foregår på en scene, men om det er teater, dans, digt, billedkunst eller musik står åbent.

De rigtige briller på

Jeg vil gerne invitere publikum med ind i et univers, hvor de lader hovedet blive udenfor og rejser med fantasien ind i forskellige stemningsuniverser og -forløb. Det som skal holde

dem fanget er forestillingernes humor, poesi og »musikalsk kvalitet«. Ikke en episk historie man kan følge handlingen i eller nogle karakterer man kan identificere sig med. For at det kan lykkes kræver det bl.a. at publikum har de rigtige briller på, når de går ind til forestillingen. Så når de kommer med en forventning om at se »teater«, skal den forventning først fjernes inden vi kan sætte noget nyt i stedet. Det er heldigvis meget lettere at gøre med et børnepublikum end med et voksenpublikum!

Børns virkelighedsopfattelse er stadig fleksibel og blød og de har en umiddelbar måde at opleve det fysiske, visuelle og rytmiske på. Børn er stadig tættere på deres kroppe end på deres intellekt. Derfor har de måske lettere ved at referere til (opleve/se) det musikalske, sanselige udtryk som fyldstøgende. De insisterer ikke på at finde en intellektuel logik, men følger gerne den springende og associerende logik, som ligner fri association, drømme og ikke mindst: deres egen leg, som har mange simultane

fiktionslag og springer i tid og rum.

Problemet med at vise scenekunst for børn (og det meste voksenpublikum især) er IKKE at dette teatersprog er mere vanskeligt tilgængeligt end det traditionelle teaters. Det er en myte. Men det kan føles sådan, hvis man har »de forkerte briller på«. Det vil svare til at man lytter til musik med forventningen om at kunne give et udførligt handlingsreferat og en tolkning. Det kan vi hurtigt blive enige om er et tåbeligt projekt (med mindre det er det man skal) og spild af tid i øvrigt. Så vil

man jo slet ikke få tid til at lytte til musikken! Vi forventer ikke af os selv at vi skal »forstå« et stykke musik. Vi giver os hen til oplevelsen uden at forlange eller savne en »forklaring«. Den sanselige og følelsesmæssige oplevelse får lov at stå som det vigtigste. Og hvor er det skönt når det lykkes at få børn til at opleve en forestilling på samme måde. Når man kan se at den »går i kroppen på dem« og det bliver lige meget om de »forstår« hvad det handler om. Det er vigtigt at børn bliver ved med at stole på denne måde at opleve på og ikke begynder at stille spørgsmålstejn ved den når de bliver ældre.

Spørgsmål som drivkraft

I vores del af verden bliver vi i stigende grad konfronteret med mange forskellige virkeligheder og forskellige værdier. Vi skal som mennesker kunne navigere imellem disse mange verdener uden at miste den røde tråd. Og i stedet for at for-

søge (det umulige) at kontrollere dette kaos af valg og muligheder, skal vi udvikle redskaber til at navigere i mangfoldigheden af det ubekendte. For børn er det allerede et vilkår: Jeg ved INTET - jeg skal lære ALT. Velkommen til kaos!

Det slog os ikke ud, da vi var børn (ellers havde vi nok aldrig lært hverken at tale eller gå så hurtigt!). Børn kan lide at lære, at stille spørgsmål. De er for det meste nysgerrige og samarbejdsvillige når de stilles overfor noget ukendt. Men det er som om at denne sunde og ganske hensigtsmæssige indstilling skrumpes med alderen. Jo ældre vi bliver, jo mere ubehageligt er det, når der er noget vi ikke forstår, noget vi ikke kan svare på.

I skolen lærer vi at det er godt at have svar (De fleste kan huske, hvor pinligt det var at sige: »Det ved jeg ikke«). Men det er trist hvis vi samtidigt bliver bange for at stille »dumme« spørgsmål. Hvis vi kan blive ved med at nyde at være på usikker grund, at bo i spørgsmålene, hvis vi kan vedligeholde den medfødte nysgerrighed, har vi en drivkraft for livet. Til at gå ud og undersøge verden og samtidig acceptere at den er uforståelig og u håndgribelig.

Forstået?

»At man kun forstår halvdel af en historie, er ikke nødvendigvis en dårlig egenskab« Karen Blixen

I Carte Blanchers forestillinger møder børnene en meget subjektiv »virkelighedsopfattelse«, som ikke

ligner den vante. De kan ikke spørge deres lære, hvad det handlede om, for læreren ved det lige så lidt som de selv. De kan heller ikke spørge dem, som har lavet det, for de har også kun deres egen historie og den er i princippet kun interessant for dem selv. Der er ingen facit. De må stole på deres egen oplevelse, deres egen historie. Var det sjovt? Var det uhyggeligt? Var det ulækkert?

Nogle gange kommer børnene (ofte dem som har været meget opslugte) hen til mig efter en forestilling og siger noget i retning af: »Det var godt nok mærkeligt...?« Når jeg så spørger dem, om det gjorde noget, siger de efter en lille tænkepause forundret »Næh!« og ser ret tilfredse ud. Som om de tænker: »Jeg havde ret. Det var virkelig mærkeligt... og det er egentligt fedt nok!« Man kan godt få meget ud af en oplevelse, selv om man ikke kan forklare eller verbalisere den. Derfor er jeg heller ikke så optaget af, om det jeg refererer til i forestillingerne ligger inde for en bestemt aldersgruppes begrebsverden. »Voksne ord« kan for eksempel have en ligefrem magisk klang, når man er barn og ikke forstår hvad ordet egentligt betyder. De ting vi ikke kan lukke med et »sådan er det«, lever videre i fantasien.

Det voksne mellemed

Et af de ting som adskiller børneteater fra andet teater er, at der altid er et ekstra led mellem forestillingen og publikum. Der er en voksen (formidler), som bedømmer, hvad børn kan forholde sig til. Og hvis en voksen synes det er »hårdt arbejde« at følge en springende og frit associerende forestilling (fordi de i første omgang bruger hovedet til at opleve med), drager de ofte den konklusion, at så må det være endnu vanskeligere for børn at følge med. Det er min oplevelse, at det forholder sig lige omvendt!

Ved at præsentere børn for en poetisk virkelighed, der stiller en masse spørgsmål og ikke giver særlig mange svar, inviterer Carte Blanche børn til at stole på deres egen oplevelse. Og jeg tro på, at børn kan følge meget komplekse og »ulogiske« sammenhænge, fordi menneskets fantasi og forestillingsevne i sin fri og uskoledede form er en anarkistisk og poetisk fabulerende legeplads. Så hvis Carte Blanche har en skjult pædagogisk dagsorden, må det være at stimulere og vedligeholde denne legeplads og børns medfødte undersøgende og nysgerrige tilgang til livet i øvrigt.

Teaterskole i krise

Odsherred Teaterskole har mange planer, ringe opbakning og ingen penge

Af Carsten Jensen

Det står som en af de største landvindinger i børneteaterens historie, det lanceres som et mødested for den »centrale« teaterkunst, men Odsherred Teaterskole (OTS) står i en af sine værste økonomiske og politiske kriser siden indvielsen i maj 1996.

Som en del af Odsherred Teatercenter – hvortil der også hører egnsteatret Odsherred Teater – fik teaterskolen godt nok økonomisk smalhans i vuggeårene, men de økonomiske rammer for kursus- og efteruddannelsessteder holder ingen steder.

Penge går til husleje

Odsherred Teaterskole får p.t. 1,4 millioner kroner årligt af Kulturministeriet primært til efteruddannelse af scenekunstrådet med speciel fokus på børne- og ungdomsteater. Desuden får man 300.000 kroner af Vestsjællands Amt til arbejdet med et videns- og kompetencecenter.

Problemet er, at OTS betaler 650.000 kroner i direkte husleje (tilbage) til amtet, og dertil kommer løbende vedligeholdelse, renovering osv.

I alt betaler OTS således cirka 1,1 millioner kroner i »bygningssomkostninger«.

Dramatik i støbeskeen

Væksthus skal skaffe gode historier til dansk børne- og ungdomsteater

BørneteaterSammenslutningen er i samarbejde med Odsherred Teaterskole klar til et nyt to-års projekt for vordende børneteaterdramatikere.

Seks nye spirer skal findes, inden Styregruppen, projektleder Jane Rasch og hendes vejledere går i gang med kultivering af de nye talenter.

Børneteateravisen vil som vanligt følge med i kulissen.

Projektet henvender sig især til børnebogsforfattere, skuespillere, instruktører, pædagoger, journalister og andre skribenter.

mens størstedelen af den resterende bevilling bruges til lederens løn, en halv kontordame og lidt administration.

Bofællen Odsherred Teater betaler ikke direkte husleje, da det betragtes som en del af teatrets tilskud som egnsteater i Vestsjællands Amt.

KEU-midler væk

Det betyder dels, at der stort set ikke er nogen økonomi til udvikling eller understøttelse af skolens kursusvirksomhed, dvs. at alle kurser og aktiviteter skal finansiere sig selv. Og det gør det billigere for såvel børneteatrene som for individuelle kursister at søge andetsteds hen, fx Statens Teaterskoles nye efteruddannelsesprogram.

En medvirkende årsag til kalamiteterne er nemlig, at KEU-midlerne (Kulturens Efter-Uddannelsesmidler – de omkring 250.000 kroner, som BørneteaterSammenslutningen tidligere fik fra Kulturministeriet til brug for efteruddannelse – er overdraget til Statens

Teaterskole, der har oprettet sin egen efteruddannelses-sektion.

Dertil kommer, at børneteatrene generelt ikke lænere bruger »deres« sted til kurser, produktionsstart osv., hvilket både skyldes prisniveauet og teatrenes strukturelle udvikling. Man er gået fra gruppeteatre til små virksomheder, fra faste ensembler til en leder, der ansætter spillere og andet kunstnerisk personale på kontrakter – og derved bliver det i højere grad op til kunstnerne selv at sørge for deres egen efteruddannelse, hvor det tidligere blev betragtet som teatrenes egen opgave.

Atomiseringen af området giver både huller i fællesskabs og solidaritetsfølelsen og mere arbejdsgiverrelaterede aktiviteter på børneteatrene. Og så er der det rent geografiske, idet Odsherred Teaterskole nok ligger smukt, men transportmæssigt også ganske afsides i udkanten af Nykøbing Sjælland.

Der har været forslag fremme om i stedet at bru-

ge de 1,7 millioner kroner til kurser ude på teatrene og altså lukke skolen, men penge ER øremærket til stedet og de tilknyttede aktiviteter.

BTS på banen

BørneteaterSammenslutningen vedtog på sin nylige generalforsamling dels en generel opbakning til stedet, dels via oprettelse af en egen uddannelsesfond at have mulighed for at kanalisere kurser i retning af Odsherred.

Og det er ikke fordi OTS-leder Martin Elung mangler ideer til stedets anvendelse. Gennem sit halve år som leder har Odsherred Teaterskole – der nu også lyder navnet Institut for Ny Scenekunst for at vise, at skolen rækker ud over den lokale forankring – taget initiativ til en række projekter og netværkssamarbejder.

Som den landsdækkende efteruddannelse, hvor OTS tilbyder kurser ude på teatrene. Som en modulinstruktøruddannelse. Som TeaterMaskinen, hvor man vil tilbyde teatre og andre undervisningsmateriale m.m. Som en afdeling for teaterpædagogik, hvor man vil deltage i udviklingen af en master-uddannelse. Som en pr-indsatsstyrke, en skuespilleruddannelse for døve, skolen som rekreativ hvilecenter osv. osv.

Men der mangler altså både økonomisk og politisk opbakning til at få Odsherred Teaterskole på benene.

dramaturg-vejledning over internettet. Det er derfor muligt at deltage i projektet sideløbende med eget arbejde. Undervisningen er gratis.

Der er ansøgningsfrist 20. september, hvor ansøgerne bl.a. skal løse en bunden dramatisk opgave. De bedst egnede deltager i en optagelsesweekend sidst i oktober, hvorefter den endelige udvælgelse af de seks spirer finder sted.

Ansøgningmateriale og andre oplysninger om Dramatiker Væksthus 2004-06 fås på projektets hjemmeside www.dvhus.dk

Her kan man også læse om de resultater, som de tidligere projektdeltagere har opnået. **caj**

Et kig ind i det senest kuld spirers værksted op til afgangprojektet i december 2003. Nu er et nyt kuld på vej. Foto: Jane Rasch

Deltagerne skal være fyldt 20 år, mens der ikke er nogen øvre aldersgrænse. Udviklingsforløbet gennemføres som en kombination af internatkurser – på Odsherred Teaterskole – med intensiv undervisning og skriveøvelser, hjemmearbejde og professionel

Paraply for 63 børneteatre

BørneteaterSammenslutningen (BTS) fortsætter sin vækst som medlemsorganisation for landets professionelle børneteatre.

På den nys overståede generalforsamling i slutningen af august bød man således hele syv nye teatre ind i varmen: Aspendos, Asterions Hus, Det Fortællende Teater, Teater Hund, Spiir Produktion, Teaterkompagniet og Vores Teater.

Da man samtidig sagde farvel til teatre, Bådteatret (der ikke længere producerer børneteater og kun formelt har været medlem de seneste sæsoner) og Det Nordjyske Operakompagni (der er lukket), betyder det nu, at BTS har 63 medlemmer – hvilket er det største antal i organisationens 35-årige historie.

Ny arbejdsgiverstruktur

BTS' egen struktur er i øvrigt under forvandling, idet man besluttede – i samarbejde med FAST (Foreningen Af Små Teatre) – at oprette en paraplyorganisation under navnet Teatrenes Arbejdsgiverorganisation (TAO), hvis to hovedopgaver vil være fælles overenskomstforhandlinger og rådgivning i forhold til teatrenes virke som arbejdsgivere – primært via en fælles rådgivningsafdeling med Dansk Handel og Service (DHS).

Desuden har BTS planer om at oprette sin egen uddannelsesfond, hvilket kan ses som en mulig støtte til Odsherred Teatercenter (se vedstående), men også er en reaktion på, at Kulturministeriet har flyttet de såkaldte KEU-efteruddannelsesmidler fra organisationen til Statens Teaterskole.

Generalforsamlingen genvalgte i øvrigt Michael Ramløse (Fair Play) som formand, mens bestyrelsen nu ser således ud: Sus Hauch (Battida), Kristian Hald (Møllen), Henrik Kølher (Jytte Abildstrøms Teater) og Gert Allan Hansen (Skægspire). **caj**

NYE BØGER

Mødet med professionel kunst

Langsted), om børns kulturelle smagsløg (Beth Juncker) og meget mere.

Kultur for børn - børns møde med professionel kunst. Red: Karen Marie Demuth. Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur nr. 47. 109 sider, kr. 104. Syddansk Universitetsforlag (kan bestilles via www.universitypress.dk)

Shoppetur i teaterværkstedet

Niels Damkjær har virket som instruktør, skuespiller, dramatiker og teaterpædagog, og det er nogle af disse erfaringer og konkrete forløb, han har omplattet til en håndbog om arbejdet med teater.

Udgangspunktet er det nok så omfangsrige begreb workshops, der bruges om alt fra krævende kursusforløb til pædagogiske oplæg.

Niels Damkjær skriver selv, at hans bog »er for læsere, der ønsker at bruge workshop som forum for teater, undervisning, personlighedsudvikling eller terapi«, og at den henvender sig både til lederen og deltageren.

Det sker med en række afsnit om, hvordan man rent praktisk skruer en workshop sammen – herunder en lang række eksempler på forløb i form

af improvisationer, opvarmingsprogrammer m.m. *Teaterworkshoppen - Ideer og strukturer. Af Niels Damkjær. 186 sider, kr. 198. Illustreret. Drama.*

af improvisationer, opvarmingsprogrammer m.m.

Teaterworkshoppen - Ideer og strukturer. Af Niels Damkjær. 186 sider, kr. 198. Illustreret. Drama.

Teaterlivet på norsk

Det norske dramatikerforbund udsender hvert år en oversigt over det forgange års nydramatiske produktion for teater, radio, film m.m. Den er at finde

bagest i årbogen, der vanligt også har en lang række gode og ofte perspektiverende artikler eller teater-teoretisk tankegodt. I 2004-udgaven kan man således også læse om Kjetil Indregards erfaringer med at skrive dramatik for børn.

Norsk dramatisk årbok 2004. 107 sider, kr. 100 Nkr. Kan bestilles hos: Norske Dramatikeres Forbund, Rådhusgaten 7, 0105 Oslo, Norge.

af improvisationer, opvarmingsprogrammer m.m.

Det norske dramatikerforbund udsender hvert år en oversigt over det forgange års nydramatiske produktion for teater, radio, film m.m. Den er at finde bagest i årbogen, der vanligt også har en lang række gode og ofte perspektiverende artikler eller teater-teoretisk tankegodt. I 2004-udgaven kan man således også læse om Kjetil Indregards erfaringer med at skrive dramatik for børn.

Det sker med en række afsnit om, hvordan man rent praktisk skruer en workshop sammen – herunder en lang række eksempler på forløb i form

Århusiansk peripeti

Afdeling for Dramaturgi ved Aarhus Universitet fører sig i forvejen frem med en del bøger samt tidsskriftserien »Aktuelle teaterproblemer«, men har nu med »Peripeti - tidskrift for dramaturgiske studier« føjet endnu en gren til publikationstræet.

Peripeti redigeres på skift af de ansatte medarbejdere, og første nummer – med Erik Exe Christoffersen som hovedredaktør – kom i maj. Det er tænkt som en udpræget akademisk værkserie, der »henvender sig til de miljøer, som beskæftiger sig med teater og dramaturgi på et teoretisk plan samde de dele af taterlivet, hvor dramaturgiske refleksioner praktiseres som led i teaterkunsten«.

Første nummer fokuserer på norske Jon Fosses dramatik, mens næste nummer (oktober) er en slags programhæfte til et tredages internationalt symposium, »Why a Theatre Laboratory?«

De første par numre af Peripeti er gratis (dog porto 21,-) og kan fås ved henvendelse hos Dramaturgi (tlf. 89 42 11 11), mens prisen siden bliver kr. 50 inkl. porto pr. nummer.

I forskningens tjeneste

Animationsteater er et samlebegreb for figur-, objekt-, dukke-, maske- og marionetteater, og det har ph.d. Ida Hamre forsket dygtigt i gennem mange år, hvilket bl.a. har afstedkommet

glimrende brugsbøger som »Marionet og Menneske« (Drama, 1997). Senest er kommet en diger forskningsrapport, »Tværetetisk Læring«, der bygger på forskningsprojektet »Animationsteaterets læringspotentiale og billedsprog«, hvor en halv snes undervisere gennem fire år har introduceret animationsteater i deres arbejde på skoler, lærer- og pædagogseminarer.

Det er i sagens natur et meget skematisk værk med de obligatoriske beskrivelser af projektbaggrund og -formål osv., men bogen indeholder tillige 37 eksempler på undervisningsforløb, inklusive interessante og osse morsomme kommentarer og iagttagelser fra underviserne.

Tværetetisk Læring - undervisning i og med animationsteater. Af Ida Hamre. 230 sider, kr. 200. Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag. Kan købes på Danmarks Pædagogiske Bibliotek, tlf. 88 88 93 60.

Andersen ifølge Grue

Morten Grue er scenograf og dukkemager og har, som der står, »teatergjort« 15 af H.C. Andersens eventyr. Og her op til 200 års-amok-fejringen af digteren har han så udsendt en lille, hyggelig bog med refleksioner over Andersens historier og univers, tilsat egne erfaringer med at lade dukker og marionetter formidle eventyrerne.

Der er gode iagttagelser om at indfange publikum, herunder specielt børnene. Som følgende udsagn: »Når man lader børnene selv finde deres pladser til en teaterforestilling – og det gør man desværre alt for sjældent – så vil man se, at pigerne klumper sig sammen så tæt ved spillestedet som muligt, mens drengene vil have afstand og overblik, og med deres krop helt tydeligt markerer, at de ønsker plads omkring sig«.

En dukkemager læser H.C. Andersen. Af Morten Grue. 92 sider, kr. 148. Drama.

Nye udgivelser fra DRAMA:

Jesper B. Karlsen: Hamlet. 62 sider, kr. 148. Respektløs bearbejdning af Shakespare - og forlæg for Det Lille Turneteaters meget roste forestilling.

DramaRama. 87 sider, kr. 98. Præsentation af otte dramatikere med smagsprøver på deres arbejde: Anne Grethe Linnet, Lars Kaaber, Christian Lollike, Anette Rølnæs, Majbrit Christensen, Erling Eliansson og Lise Jørgensen, der deltog i Teater Katapults udviklingsprojekt.

Thomas Markman: Den ansvarlige. 72 sider, kr. 148. Om dilemmaet mellem at passe sit eget og hjælpe andre.

Claus Beck-Nielsen: De smukkeste mennesker – et mediehelvede. 64 sider, kr. 148. Om at lægge sit liv live på nettet.

Mette Winge: Jensen? Hvem Jensen? 54 sider, kr. 148. Nobelpristageren Johannes V. Jensen tages under kærlig behandling.

Connie Nordholt: Morten og Line. 38 sider, kr. 78. En kærlighedskrimi om nutidens unge voksne.

Lise Jørgensen: Ene. 70 sider, kr. 148. Moderne udgave af »Elektra«, opført foråret 2004 på Kaleidoskop.

Line Knutzon: Måven og Peder møder Måvens og Peder; Måvens og Peder mister mælet & Eventyret om Ejnar. Alle kr. 78 pr. styk. Tre radiospil i Knutzons kendte, rablede stil.

Trisse Gejl: Æbleflugt - en sårbar komedie. 36 sider, kr. 78. Om kvinder og kærlighed og net-dating i særlig indpakning. Opført på Teater Katapult.

Kaj Nissen: Så nær som nu - et dansestykke. 38 sider, kr. 78. Afdansningsbal for 12 ældre skuespillere, skrevet til "Værkstedet - ældreteater af 1997".

Dejan Dukovski: På den 2. side & Episode og Englesyn. Begge kr. 148. To bøger med tre skuespil af den maked-

onske dramatiker, alle opført på henholdsvis Plan-B, Mammut Teatret og Jomfru Ane Teatret/Kaleidoskop.

Thomas Malling: HC @ndersen.dk. 101 sider, kr. 148. Opdigtet historie om Andersen på herregårdsvisit.

Jakob Weiss: Extrem sport - Humanum Bæst 3:3. 104 sider, kr. 148. Foregår i swinger-universet og er sidste del af Teater Grobs trilogi.

Anders Garfield: Glem-Ondt-Koldt. En trilogi om menneskets drifter. 136 sider, kr. 148.

Martin Lyngbo: Bomber over byen. Opført vinter/forår 1004 i coproduktion med Cafe Teatret og Svalegangen. 79 sider, kr. 148.

Mads Mazanti Jensen: Sjælen uden solcreme. 53 sider, kr. 148.

Julie Kierkegaard: Knivsæg. 42 sider, kr. 78.

Thor Bjørn Krebs: Om Tommy. Urpremiere på Cafe Teatret nov. 2003. 59 sider, kr. 148. Europamestre. Urpremiere på Teater Grob i 2003. 84 sider, kr. 148.

Henning Basballe: 4 Princes. Ungdomsmusical, baseret på Shakespeares »Stor ståhej for ingenting«. 62 sider, kr. 78.

Lulu Englund: Anna og Kongen. 49 sider, inkl. noder, kr. 78. Musikalsk ungdomsforestilling.

Lisbeth L. Nielsen og Martin Møller: Bogen om Ragnarok. 46 sider, inkl. noder, kr. 78. Musical for 10-18-årige.

Rosa Katrine Frederiksen: Rå stof. Ungdomsspil om unge, kriminelle piger. 34 sider, kr. 78.

Køkkenkalenderen slår til igen

De ni stationære børneteaterscener i Storkøbenhavn har atter udgivet en fælles sæsonkalender i »folde-udformat«, der giver overblik over repertoiret i indværende sæson.

Sidste skud på markedsførings-stammen for de ni børneteatre er en ny hjemmeside - *familieteater.dk* - der udover repertoiret og behørigt links til de enkelte teater også informerer om rabatordninger med mere.

De ni stationære børneteatre er Zangenbergs Teater, Teater Vestvolden, Taastrup Teater, Comedievognen, Det Lille Teater, Theater la Balance, Anemone teatret, Teatret Zeppelin og Jytte Abildstrøms Teater/Riddersalen, og de dækker over et bredt spektrum både alders- og generæssigt.

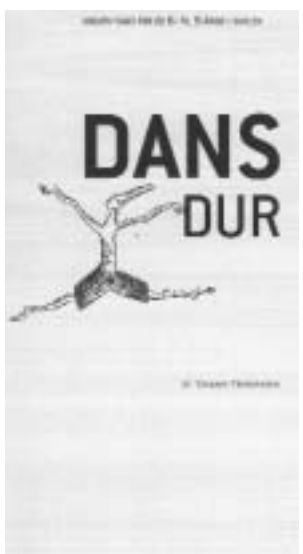
Hvad pokker er god scenekunst?

Det er det spørgsmål, som Danmarks Teaterforeninger (DT) vil forsøge at besvare på sit årlige seminar, der i år finder sted i Silkeborg fra 12.-14. november. Til at belyse temaet, der kan ses som en forlængelse af sidste års seminar om »Den gode oplevelse«, har DT hentet støtte fra div. professionelle, Morten Grunwald, Peter Bastian, Me Lund m.fl.

Og så skal der jo også deles priser ud for Bedste Turneforestilling, Bedste børneteater (forestilling) samt Hædersprisen. Tilmeldingsfrist er 1. oktober.

Tlf.: 3535 4846 E-mail: post@dk-teaterforeninger.dk www.dk-teaterforeninger.dk

Dans for små fødder

Danseren og koreografen Susanne Frederiksen, der efter en årrække som underviser på bl.a. Statens Teaterskole og Skolen for Moderne Dans i 1997 etablerede Ung Dansescenen i samarbejde med Dansescenen, har lavet en praktisk vejledning om undervisning i dans i folkeskolens mindste klasser.

Det er blevet til en grafisk smuk håndbog med charmerende illustrationer af Helle Vibeke Jensen og et lettilgængeligt og inspirerende indhold.

Udover at give gode råd om krop og rum og planlægning/tilrettelæggelse af

undervisningen er der ti konkrete danseforløb, som er lige til at gå til, krydret med små pædagogiske overvejelser og andre gode råd.

Dans dur - kreativ dans for de 6.-9. årige i skolen. Af Susanne Frederiksen. 152 sider, kr. 268. Drama.

REPERTOIRE NYT

Vester 60 har holdt flyttedag

Teatret Vester 60, der har base i Hillerød, er pr. 1. august flyttet fra Ødamsvej 6. Teatret holder nu til i Klaverfabrikken, Christiansgade 7 i Hillerød – og har også fået nyt telefonnummer:

**Teatret Vester 60
Klaverfabrikken
Christiansgade 7
3400 Hillerød
Tlf. 51 90 38 62
Email:
vester60@12move**

Og der er stadig godt med liv i det gamle, men ustøttede teater, der huserer med hele to nye forestillinger, Dario Fo's »Historien om tigreren« og »Holberg en suite«. Sidstnævnte, der netop har haft premiere, er go'e gamle Holberg udsat for tre skuespillere i omkring 20 roller, iscenesat af den norsk-danske instruktør Stine Eriksen.

Begge forestillinger kan

i øvrigt opleves på Horsens-festivalen.

Fra Den politiske kandestøber i »Holberg en suite«. Foto: Stine Eriksen

Trekanten på mellemstationen

Teatret Trekanten, der er egnsteter i Vejle, er flyttet til andre lokaler. Pr. 1.

maj sagde man farvel til bofællesskabet i Musikteatret og indtog det midlertidige tilholdssted i Vejles gamle teater (Haahr-bygningen), Dæmningen 28. Her bliver Trekanten til deres kommende teaterhus i Spinderihallerne forhåbentlig står klar engang til næste år.

**Teatret Trekanten
Dæmningen 28
7100 Vejle
Tlf. 76 43 37 01
Email:
trekanten@vejle.dk**

Også Trekanten er på trapperne med en ny forestilling, »Byen hvor husene bytter plads« – efter Louis Nielsens bog, og den præsenteres på Horsens-festivalen sammen med »Skræddersyet« og »Det store tidstyveri«

Gruppe 38 flytter til en sæbefabrik

Det århusianske børneteater Gruppe 38 rykker

hele gesjæften fra Mejlgade 45 til en sæbefabrik – eller rettere: Teatret har fået stillet nogle nye lokaler i baghuset Mejlgade 55 til rådighed, hvilket gør det muligt at samle alle teatrets aktiviteter på ét sted. Her vil der i løbet af efteråret opstå en ny teatersal i den gamle sæbefabrik, en smule større end den nuværende Auktionsscene.

Første forestilling i den nye teatersal bliver den uopslidelige »En lille sonate«, inklusive høne.

Teatrets telefonnummer og email m.m. vil være det samme efter flytningen – som altså IKKE er effektueret endnu.

**Gruppe 38
Mejlgade 55
8000 Århus
Tlf. 86 13 53 11
Email:
post@gruppe38.dk**

Oplysninger kommer for sent

Indlæg

Kære børneteaterproducenter. Jeg har efterhånden fundet ud af, at I ved arbejdet med at fortælle os, hvad I vil spille i kommende sæson, sikkert meget tænker på skoler, biblioteker, institutioner og lignende, men glemmer teaterkredsene.

I juni måned får vi stadig breve om kommende sæsons forestillinger, men dem har vi jo forlængst – omkring nytårstid eller tidligere – allerede bestemt os for og fået med i vore brochurer, der naturligvis også forlængst er sendt ud.

Jeg finder nu ud af, at mange forestillinger, som vi muligvis ville have købt, ikke er mulige for os, da vort arbejde i den retning forlængst er gjort færdigt. Men vi kunne naturligvis muligvis bruge det i næstkommende sæson, hvis den også spilles der.

At børneteaterfestivalen og dermed udsendelsen af Den Røde Brochure skulle være det tidspunkt, hvor vi helt officielt får besked om den kommende sæsons forestillinger, hænger ikke sammen med vort arbejde og køb af forestillinger for den kommende sæson.

Hvordan det skal hænge sam-

men, skal jeg ikke gøre mig klog på, men der burde gøres et eller andet, således at teaterforeningerne ved besked, inden de køber til og tilrettelægger sæsonen.

Det må også være kostbart for mange producenter at sende fine brochure til os på tidspunkter, hvor vi ellers har alt færdigt. Send dem i stedet i efteråret i den allerede igangværende sæson.

I mange år har teaterkredsene fået råd om at gøre mere for børneteateret, og det har vi gjort. Ikke mindre end godt 43 procent af vore solgte abonnementsbilletter til serierne for de yngste har vi solgt i sæsonen 2003-04. Ser vi på det samlede salg af billetter til vort yngste og vort mellemste hold i familie-serierne, når vi op på et tal på godt 60 procent af vort samlede salg af abonnementsbilletter. Altså mere end solgt i voksen-serierne. Så vi gør da noget, men vil ogdt gøre det bedre endnu, hvis oplysninger om, hvad der vil blive produceret, er os bekendt i efteråret.

Vil I hjælpe os med det?

**Per Haugaard Jensen
Skive og Omegns
Teaterkreds**

Børn som målgruppe

Den 23. september står Fagligt Forum for Børnekultur bag en konference om »Børn som målgruppe for kunst og kultur«

Arrangementet afvikles i Musikhuset i Hellerup, og blandt oplægsholderne er Sille Grønberg (musiker), Catherine Poher (instruktør og billedkunstner), Jens Raahauge (formand for Dansk lærerforeningen) og Ann-Elisabeth Knudsen (specialist i hjerneforskning).

Selvom den formelle tilmeldingsfrist var 27. august, kan man evt. ringe til Teatercentrum (35 30 44 00) og forhøre sig om ledige pladser. Deltagerpris er 600 kroner, inkl. frokost og koncert.

Fagligt Forum er et netværk for organisationer, som arbejder med kunst for og med børn. Deltagere i netværket er Teatercentrum, Dansk ASSITEJ, Dansk IBBY, Dans i Uddannelse, LMS - Levede Musik i Skolen og Landsforeningen Børn, Kunst og Billeder.

KULTUR 2000

Kultur 2000 er et kulturstøtte-program oprettet af Europa-Kommissionen. Kultur 2000 støtter internationale samarbejdsprojekter inden for kulturarv, musik og scenekunst, bildende kunst samt litteratur og oversættelse.

Overordnet er det Kultur 2000's mål bl.a. at støtte aktiviteter til fremme af kreativitet og tværnational kulturspredning og bevægelighed for kunstnere, skabende personer, kulturformidlere og fagfolk samt deres produktioner, med særlig vægt på børn, unge og ugunstigt stillede personer.

Man kan søge støtte til 2 typer projekter med start i 2005:

1. Projekter af op til et års varighed, hvor minimum 3 lande samarbejder. Ansøgningsfrist: 15. oktober 2004.
2. Projekter af 2 til 3 års varighed, hvor minimum 5 lande samarbejder. Ansøgningsfrist: 29. oktober 2004.

Læs mere om Kultur 2000 programmet på www.kunststyrelsen.dk/EU eller kontakt Cultural Contact Point Danmark v/Anne-Marie Rasmussen på tlf. 33 74 45 00 eller per e-mail: amr@kunststyrelsen.dk

en fotoudstilling af
Sv. Å. Lorenz Christensen
Nepalesisk gadeteater

Udlånes gratis (eks. fragt)

Ladegårdsalléen 9: Postboks 93: 4300 Holbæk
Tlf. 59 43 70 91: e post: diaconsult@c.dk

sponsor: Center for kultursamarbejde med udviklingslandene (CKU)

Meddelelse:

GREBET I LUFTEN – nu med bonushistorie!!!

Da flere af vores i øvrigt tilfredse kunder gentagne gange har udtrykt ønske om en blot lidt længere forestilling, har vi hermed den glæde at kunne meddele, at GREBET I LUFTEN (for de 4 til 8 årige) nu leveres med 1 styk ekstra bonushistorie – uden beregning!!!

Med venlig hilsen
direktionen.

Nørre Farimagsgade 33 · 1384 Kbh.K · 33 32 20 98

det lille turnéteater

Det lille Turnéteater har fornøjelsen at præsentere
4 af sæsonens 7 forestillinger på Horsens festivalen

Dorthe's hjerte	2 – 6 år med Dorthe Eggertsen og Rasmus Kajhøj
Nattergalen	5 – 9 år med Peter Holst og Pernille Plantener
Den grusomme jæger	5 – 10 år med Heine Ankerdal og Betina Grove
Nazaræren	13 år og op med Kim Nørrevig, Christina Meincke og Christian Glahn

Vi håber at se jer til en eller flere af vores forestillinger

Rekvirer vores sæsonbrochure

59 44 00 66

WWW.DETLILLETURNETEATER.DK

Per Brink Abrahamsen med sin gæste-scenograf, dronning Margrethe. Foto: Annelene Petersen

Dronningens dukketeater

Svalegangens Dukketeater indleder sin 18. sæson i et samarbejde med to berømte kvinder. Afdøde Karen Blixen har skrevet ordene til »Skibsdrengens fortælling« (fra novellsamlingen »Vintereventyr«), mens den særdeles nuværende dronning Margrethe står for scenografen, idet hun har kreeret en samling découpager til papirdukketeatrets forestilling.

Dukketeaterdirektør Per Brink Abrahamsen kan berette om et uhyre inspirerende arbejde fra regenten, der var tilstede ved urpremieren 3. september.

Svingdøre i FUT

Kunstrådets fagudvalg for teater, FUT, har fået nyt medlem. Morten Grunwald, der afløste Jokum Rohde i november sidste år, valgte i juni at trække sig. Grunwald mener ret så utilsløret, at livet er for kort til den post:

»Det skal være meningsfuldt for mig at arbejde. Og at sidde i teaterudvalget er et meget politisk job, som jeg ikke tror kræver et teatermenneske som mig.«

Grunwald siger selv, at han dog har fundet jobbet spændende, men alt for omfattende.

Kulturminister Brian Mikkelson har nu fundet afløseren for Grunwald, Janken Varden, der er tidligere rektor for Statens Teaterskole (1998-2003) og nuværende formand for Foreningen af Danske Sceneinstruktører.

Teaterfagudvalget er beskikket frem til 31. marts 2007.

Ny leder af Jako-Bole Teatret

Steen Nørgaard, p.t. kulturkonsulent i Århus Kommune og medlem af Kunstrådets teaterfagudvalg for teater – i daglig tale FUT – bliver fra 1. august 2005 ny kunstnerisk leder af Jako-Bole Teatret i Aalborg, hvor han afløser den mangeårige leder, dramatik og instruktør, Anders Ramberg.

Steen Nørgaard har blandt meget andet en fortid som administrator hos Mariehønen i Randers og Gruppe 38 i Århus, ligesom han har været formand for BørneteaterSammenslutningen 1999-2001.

Nu skal han altså prøve kræfter med de mere kunstneriske aspekter af børneteateret.

Vestenvind i 25 år

Teatret Vestevinden fejrede 4. september sit 25-års jubilæum. Det skete med et mindre kulturfremstød på Rådhuspladsen i Randers, der indbefattede gadeteater, klassisk ballet, og musik, hvorefter der blev sluttet af med receptionsfest hos Vestevinden på Underværket.

Vestevinden blev stiftet af Niels-Peter Christensen

og Henrik Bøcher Nielsen, og navnet stammer fra et sommerrevy-projekt. Det blev så til en professionel teatergruppe i Randers, der debuterede med »Klovner og Klenodier« i september 1979.

Vestevinden var egnsteater i Randers fra 1985 til 2000, men har siden måttet klare sig med lejlighedsvis donationer og forestillingssalg.

Niels-Peter Christensen og Henrik Bøcher Nielsen i Vestevindens åbningsforestilling, »Klovner og Klenodier«

NAVNE OG NOTER

Assitej som katalysator

Der var omkring 100 udenlandske iagttagere til festival i Silkeborg i april. De 80 var inviteret af Dansk ASSITEJ – med støtte fra Center for Kultursamarbejde med Udviklingslandene (CKU) og Fagudvalget for Teater – og de 20 fandt vej til Danmark på egen hånd. Som vanligt blomstrede den mellem-menneskelige foreståelse både under og efter festivalen.

Således mødte græsk-cypriotiske gæster tyrkiske kolleger, fandt den gensidige sympati og besluttede at lave et fællesprojekt på Cypren – helt uden for den urolige dagsorden på den delte Middelhavsø.

Også rektoren fra Jordens teaterskole var inviteret til Silkeborg, hvor han mødte Eva Jørgensen, den nyudnævnte leder af skuespillerskolen ved Aarhus Teater – og

nu er der lagt op til et fælles teaterskoleprojekt

Også den Assitej-orkestrerede nordisk-russiske børneteaterfestival i Skt. Petersborg i oktober 2003 i anledning af byens 300 års jubilæum har fået en udløber. Dels fik festivalen andenprisen blandt Skt. Petersborgs mange jubilæumsarrangementer, dels er der nu planer om at lade nordiske teaterskoleelever spille flere forestillinger og lave en

slags praktikordning for russiske børneteaterfolk i Norden.

Endelig er Dansk Assitej involveret i Japan, der holder EU-år i 2005 ved bl.a. at invitere børneteatre fra EU (og altså osse Danmark) på turne i Japan. Og i forbindelse med Expo 2005 i Japan er det planen at sende tre nordiske børneteatre til arrangementet.

Se mere på www.assitej.dk

Gesandt Quandt

Den tyske teaterforlagsmand med det fornemme sprogøre, Volker Quandt, fortsætter sin udbredelse af dansk og nordisk børneteaterdramatik i vort sydlige naboland. Volker Quandt huserede i Danmark og Sverige i 1970'erne og 80'erne, men har også sat børneteater op så eksotiske steder som Japan og Brasilien.

Fra Harlekin Theaterverlag i Tübingen udgår nu en lind strøm af oversættelser, og flere af de tyske udgaver af danske forestillinger er løbet med priser.

I det nye katalog for 2004-06 kan man nikke genkendende til mere

end 20 danske dramatikere. Michael Ramløse (9), Kim Fupz Aakeson (6), Anders Ramberg (5) og Peter Seligmann (5) topper listen over bidragsydere.

Fotograf med engagement

Den Holbæk-baserede fotograf, Sv. Å. Lorenz Christensen er en aktiv herre, der bl.a. har gennemfotograferet flere Fair Play-forestillinger og gjort dem til omrejsende foto-udstillinger.

Senest har han gennemfotograferet nepalesisk gadeteater i det urolige bjergland, og det er bl.a. blevet til dokumentarudstillingen »Sarwanam«, som kan ses dette efterår i Slagelse og Nakskov, men også vil indgå i den internationale børneteaterfestival, Caravanen, der afvikles 28. august til 9. september 2005.

»Forskellige ansigter« om den omfattende korrupsion i Nepal. Foto: Sv.Å. Lorenz Christensen.

Andersen og Holberg

Altid iderige Niels Andersen, Vandrefalken, arbejder ihærdigt på at etablere et nyt egnsteater på det gamle rådhus i Kalundborg. Planer og visioner og tidsrammer er på

plads, men endnu mangler vigtige ting som lokal godkendelse omkring såvel lokaliteter som egnsteater-status.

Niels Andersen mener, at et Holberg Teater på

dramatikerens gamle hjemegn i det vestsjællandske er en oplagt ide. Der er stiftende bestyrelsesmøde i Kalundborg 17. september – og han håber på åbningsforestil-

ling i sommeren 2006.

Med i planerne omkring egnsteater og teaterhus er et samarbejde om eventuelt at genoprette Kalundborg Teaterforening.

Flagrende fotografisk politik

Der synes at råde et vist anarki omkring teatrenes forestillingsfotos, når det gælder elektronisk brug, og det har fået flere til opfordre til mere ordnede forhold, herunder at teatrene sørger for at få rettigheder til elektronisk brug af forestillingsbilleder – når i øvrigt fotografens navn er nævnt og formålet er udbredelse af teatrenes produktioner.

Desuden har mange teatre forestillingsfotos liggende på deres hjemmeside, uden at fotografens navn er opgivet – og det kan give problemer for de arrangører, medier m.fl., der følger opfordringen til at downloade og bruge disse pressefotos.

Erik Olsen og Lisbet Djernæs i »Pjaltehætte«

Pris til Pjaltehætte – og Jytte A.

Jytte Abildstrøms Teater har modtaget prisen Best Original Creation for forestillingen »Pjaltehætte« ved en international dukketeaterfestival i selve dukketeatrets hovedstad, Prag, i begyndelsen af juni.

Forestillingen, der er instrueret af Staffan Björklund, kan ses ved festivalen i Horsens 17.-

19. september.

Jytte Abildstrøm selv fortsætter med at samle til bunke i priser og hæder. Søndag den 22. august blev den 70-årige teaterleder, skuespiller, øko-filosof m.m. således kåret til årets æreskunstner af de danske revy-skuespillere ved et stort show i Falconer Salen..

Horsens kalder

Den store børneteaterfestival i Horsens er lige på trapperne. Fra 17.-19. september vil den østjyske by atter være fyldt med børn og voksne, der haster fra det ene spillested til det andet i jagten på de omkring 180 forestillinger, som mere end 50 teatre diventerer med på et dusin forskellige spillesteder. Hvor der selvfølgelig er gratis adgang.

Mange har forudbestilt adgangstegnene, men der altid være hjælp at hente hos billetfolket på Horsens Ny Teater. Eller man kan ringe 70 11 14 11. Se programmet på www.boernteaterfestival.dk

